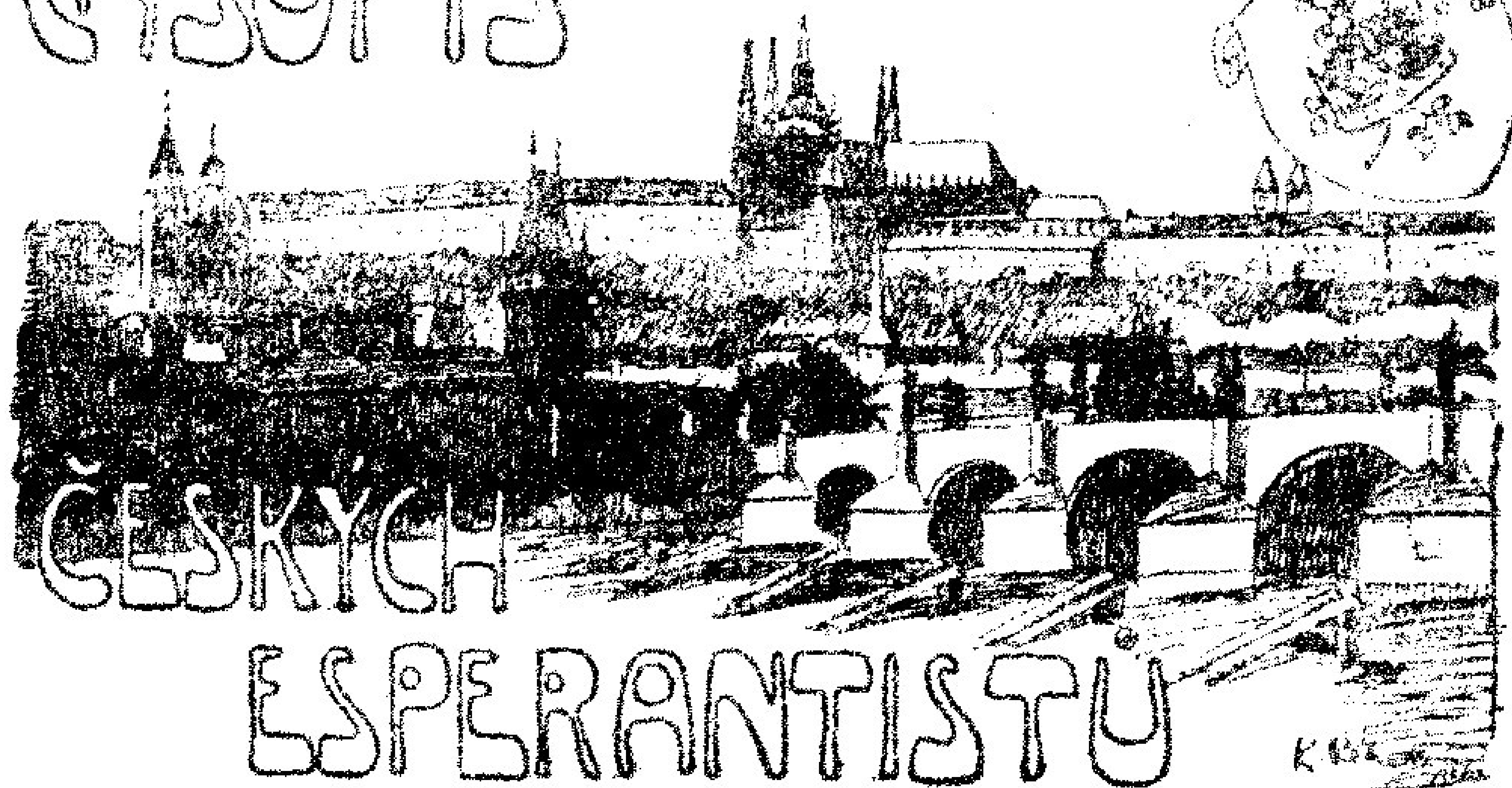
Cena trojčísla: 90 hal.

KUN LITERATURA ALDONO

„LEGOLIBRO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ“

OFICIALA ORGANO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ KAJ DE

CENTRA ASOCIO
BOHEMA UNIO ESPERANTISTA (B. U. E).

Prezid.: Jan Hradil. Vicprez.: Prof. dr. V. Rosický. Sekr.: B. Davídek, Ed. Kühnl. Kas.: J. Kopecký. (Praha I. 342. Kafejo „Union“.)

B. U. E. sdružuje spolky esperantské ve **48** místech (viz str. 2.).

(Vidu nomaron de **48** unuigitaj societoj sur la 2 paĝo).

OFFICIELNÍ ZPRÁVA O I. KONGRESU ČESKÝCH ESPERANTISTŮ.

OFICIALA RAPORTO PRI LA I. KONGRESO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ.

(S 8 illustracemi).

1909. SRPEN-LISTOPAD. — AŬGUSTO-NOVEMBRO. III. 7., 8., 9.

CENTRA ASOCIO BOHEMA UNIO ESPERANTISTA (B. U. E.):

PRAHA (Propaganda Societo).
PRAHA (Klubo).
PRAHA (Asocio-Ligo).
PRAHA (Stelo de Espero)
PRAHA VII. (Laborista Klubo).
PRAHA VII. (Klubo).
PRAHA VIII.
PRAHA (Akad. Klubo).
PRAHA (Stud. Rondeto)
PRAHA (Klubo de kelneroj).
KR. VINOHRADY (Rond.).
KR. VINOHRADY (Klubo).
KARLÍN (Klubo).
KARLÍN (Stud. Rondeto).
SMÍCHOV.
ŽIŽKOV.
PLZEŇ (Klubo).
PLZEŇ (Laborista Klubo).
Č. BUDĚJOVICE.
KUKLENY.
PROSEK.
HRADEC KRÁLOVÉ.
PRASKAČKA.
OSEK U ROKYCAN.
MLADÁ BOLESLAV.
TRUTNOV.
KOLÍN.
PÍSEK.
HOSTOMICE.
JAROMĚŘ.
VÍDEŇ.
PARDUBICE.
KLATOVY.
KARDAŠOVA ŘEČICE.
NEBAHOV-PRACHATICE
HOŘOVICE.
TÁBOR.
VSETÍN.
PROSTĚJOV.
SOBĚSLAV.
ČESKÝ BROD.
LHOTA ŠÁROVÁ.
NOVÉ DVORY.
NOVÁ PAKA.
ROUDNICE.
CHOCEŇ.
KUTNÁ HORA.
ŽELEZNÝ BROD.

Oficiala organo de bohemaj Esperantistoj kaj de CENTRA ASOCIO BOHEMA UNIO ESPERANTISTA

Časopis Českých Esperantistů

kun literatura aldono

„Legolibro de Bohemaj Esperantistoj"

vychází 10krát ročně (kromě srpna a září).

eliras monate (krom aŭgusto kaj septembro).

Redaktor: **Ed. Kühnl.**

Předplatné (ročně 3 K pro Rakousko, Fr. 3·75 pro cizinu), a vše týkající se časopisu, budiž zasláno pouze na adresu: „Časopis Českých Esperantistů", Praha II.-2023, Dittrichova ul. 7. Redakce vyhražuje si právo upraviti články pro tisk. Netištěné rukopisy se vrátí, byla-li přiložena známka; pracem původním dána přednost.

Abonpago, akceptata por almenaŭ unu jaro (Fr. 3·75 = 1,50 Sm por fremdlando, 3 K por Aŭstrio), kaj ĉio, kio koncernas la gazeton, estu sendata nur laŭ la adreso:

„Časopis Českých Esperantistů" en Praha II. (Bohemujo - Aŭstrio). II.—2023, Dittrichova ul. 7.

La redakcio rezervas por si la rajton korekti la manuskripton por la preso; la nepresitaj manuskriptoj estos redonitaj, se oni almetis poŝtan markon. Originalaj artikoloj estos ĉiam prefere akceptitaj.

Účet poštovní spořitelny 93.281.

* * *

„**ČASOPIS ČESKÝCH ESPERANTISTŮ**" nevychází v srpnu a září. Následkem přestěhování tiskárny nemohlo býti toto trojčíslo, obsahující 4 archy, dříve vydáno. Literární příloha bude v č. 10. obsahovati 16 stran.

OFFICIELNÍ ZPRÁVA

O

I. KONGRESU ČESKÝCH ESPERANTISTŮ

pořádaném v PRAZE ve dnech 26., 27., 28. září 1909.

Uskutečněn byl sen českých Esperantistů — první národní kongres — pořádaný ve dnech svatováclavských.

Tato velikolepá manifestace dokázala, že myšlenka pomocného jazyka mezinárodního dochází nejlepšího pochopení v našich zemích ve všech vrstvách společenských.

Úspěšný výsledek kongresu jest již dnes patrný. Kdežto dříve v mnohých městech zajímali se o Esperanto pouze jednotlivci, věnují mu dnes zaslouženou pozornost nejvážnější korporace a z mnohých míst docházejí téměř denně zprávy o zakládání nových klubů, které rozšiřují počet spolků sdružených v Ústředním Svazu Bohema Unio Esperantista.

Tento morální úspěch jest nejlepší odměnou všem členům přípravného výboru, kteří nezištně pracovali na vytčeném úkolu. S neúnavnou pečlivostí řídili přípravné práce pp.: Jan Hradil, předseda, Ing. Fr. Kühnl, místopředseda, V. Pařík, jednatel, J. Kopecký, pokladník a řada horlivých pracovníků, členů pražských klubů esperantských.

Známost o kongresu šířena četnými zprávami v denních listech českých i v časopisech esperantských v cizině, brožurami a plakáty, které byly rozesílány všem interessentům a vyvěšovány ve všech větších městech, vkusnými nálepkami a uměleckými pohlednicemi.

Věnována největší péče tomu, aby byly získány pro kongresní schůze místnosti, odpovídající významu této manifestace: Zahájení a zakončení kongresu konáno ve dvoraně Plodinové Bursy, kongresní jednání druhého dne přeloženo do zasedací síně Obchodní a Živnostenské Komory, výstava uspořádána v Saloně fy. Topičovy na Ferdinandově třídě. K esperantskému divadelnímu představení zvoleno Intimní divadlo na Smíchově, zkoušky z Esperanta pořádány opět v budově české vys. školy technické na Karlově náměstí. S budov výše jmenovaných vlály esperantské prapory po celou dobu kongresu.

Největšího lesku dodal sjezdu
PROTEKTORÁT SLAVNÉ RADY KR. HLAV. MĚSTA PRAHY,
která poctila přípravný výbor dopisem tohoto obsahu:

PRAESIDIUM RADY KRÁL. HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.
Č. j. 4284. praes. V Praze, dne 13. září 1909.

Velectění pánové!

Rada král. hlavního města Prahy ve schůzi své dne 10. září 1909 konané, přihlížejíc k tamní žádosti de praes. 28. července t. r. usnesla se převzíti protektorát nad Prvním Kongresem Českých Esperantistů pořádaným Ústředním Svazem Českých Esperantistů ve dnech 26., 27., 28. září 1909 a věnovala zároveň k účelům sjezdovým částku 500 K, t. j. pět set korun.

Dávaje o tom zprávu zasílám povolenou subvenci k ruce předsedy p. Jana Hradila a žádám, aby řádné její doručení bylo praesidiu rady městské laskavě potvrzeno.

Zároveň žádám, aby praesidiu zavčas přesný program sjezdu se všemi změnami, jež snad v něm nastanou, v čas byl sdělen.

S přáním všeho zdaru sjezdu Vašemu jsem Vám,
velectění pánové,
vždy zcela oddaný
Dr. Groš,
starosta král. hlav. města Prahy.

Se stejnou ochotou vyšla vstříc slavná městská rada Král. Vinohrad, která subvencí padesáti korun rovněž dala na jevo své sympatie k naší myšlence.

Jest třeba vzdáti zasloužené díky i četným sdruženým spolkům a jednotlivým přátelům našeho Ústředního Svazu B. U. E., kteří značnými obnosy přispěli ku zvýšení úspěchu naší manifestace.

KONGRESNÍ RUCH

přenesl se z kanceláře umístěné v kavárně Union i do pražských tříd; kočáry ozdobené esperantskými vlajkami upoutaly největší pozornost mimojdoucích, kteří živě o Esperantu rokovali. Ve výkladních skříních závodů knihkupeckých objevily se esperantské spisy na nejčelnějším místě a každý snažil se získati informace jak o kongresu tak i o Esperantu samém. Články v časopisech, týkající se esperantského ruchu, staly se hlavním bodem rozhovorů ve veřejných místnostech — nebylo nikoho, kdo by neprojevil o Esperanto zájem.

Úřadovna B. U. E. oživla návštěvou kongresistů, kteří sjížděli se z Rakouska i cizích zemí. Zvláštní vlak vypraven byl Klubem

Esperantistů v Ml. Boleslavi, hromadné výpravy uspořádány z větších měst českých.

V sobotu, dne 25. září byla uspořádána o 8. hod. večerní ve dvoraně Plodinové Bursy

PROPAGAČNÍ PŘEDNÁŠKA

„O významu pomocného jazyka mezinárodního Esperanto", proslovená p. Dr. Jos. Fouskem. Rozsáhlá dvorana byla do posledního místa naplněna vděčným posluchačstvem, které s největším zájmem sledovalo poučnou a zajímavou přednášku horlivého propagátora Esperanta na českém venkově.

V neděli, dne 26. září o 10. hod. dop. byl ve dvoraně Plodinové Bursy

KONGRES SLAVNOSTNĚ ZAHÁJEN

za účasti 360 osob. Úprava dvorany byla velmi ladně uspořádána: základní barvou dekorace byla barva zelená a bílá, podium ozdobeno plyšovými závěsy s velikým vyšívaným znakem království českého. Uprostřed hlavní stěny zavěšen obraz autora Esperanta Dr. L. L. Zamenhofa, umělecky provedený firmou J. Podlipného v Č. Brodě a ozdobený emblemem z malých esperantských praporků. Podél stěn umístěny prapory barev všech slovanských národů v Rakousku.

Na podiu zaujali místa vedle zvoleného předsednictva zástupcové cizích zemí a sdružených českých klubů esperantských. Mezi hosty pozorovali jsme zvláště: švýcarského konsula Em. Hessa, místořiditele Živnostenské Banky J. Kettnera, náměstka starosty města Žižkova J. Kotlanta, za Obchodní a Živnostenskou komoru dr. Živanského, za Nové Obchodní Gremium tajemníka dr. Emila Hofra, za Národní Podnik velkoobchodníka J. Hněvkovského a j. v.

Schůze zahájena zapěním hymny La Espero, kterou s živým procítěním přednesla „Šestnáctka" Občanské Besedy na Smíchově. Jednání zahájil předseda Ústředního Svazu B. U. E. p. Jan Hradil slovy:

Velectěné shromáždění, vzácné dámy a vážení pánové!*)

Jménem přípravného komitétu kongresního mám čest, oznámiti Vám, že práce přípravného výboru jsou skončeny, a že bude úkolem kongresního výboru, který bude zvolen, aby v jednání pokračoval. Autor Esperanta Dr. Ludvík Lazar Zamenhof přijal titul čestného předsedy kongresu, avšak osobně súčastniti se nemůže; pan starosta král. hlav. města Prahy omluvil se a prosím

*) Dle těsnopisných záznamů pořízených laskavostí sl. B. Vejvarové a p. J. Přimdy.

proto zástupce druhého čestného předsedy, místopředsedu pana Voleského, místopředsedu Vývozního spolku, aby ujal se laskavě slova a kongres zahájil.

Pan V o l e s k ý :

Velevážené shromáždění, spanilomyslné dámy, velectění pánové! V zastoupení Vývozního spolku jako čestný předseda Prvního Kongresu Českých Esperantistů dovoluji si Vás tímto co nejsrdečněji vítati. Esperanto, mezinárodní jazyk pomocný, jest na postupu, myšlenka krásná, myšlenka vznešená, která s nadšením všude jest přijímána, nalezlo i u nás nesčetné stoupence. Důležitost Esperanta jest všeobecně uznávána, neboť jest skutečně dobrodiním lidstva. Korporace nejpřednější pojednávají již vážně o jeho významu, čehož jest důkazem, že převzala sl. městská rada král. hlav. města Prahy protektorát tohoto kongresu. Jest pro nás důležitým faktem, že průvodce města Prahy vydaný v Esperantu byl vyznamenán v tomto měsíci na světovém kongrese v Barceloně I. cenou, tedy vesměs to důkazy, že uznávají korporace nejváženější Esperanto za velmi důležitý jazyk. Přeji kongresu z plna srdce nejlepšího zdaru a dovoluji si tímto kongres zahájiti.

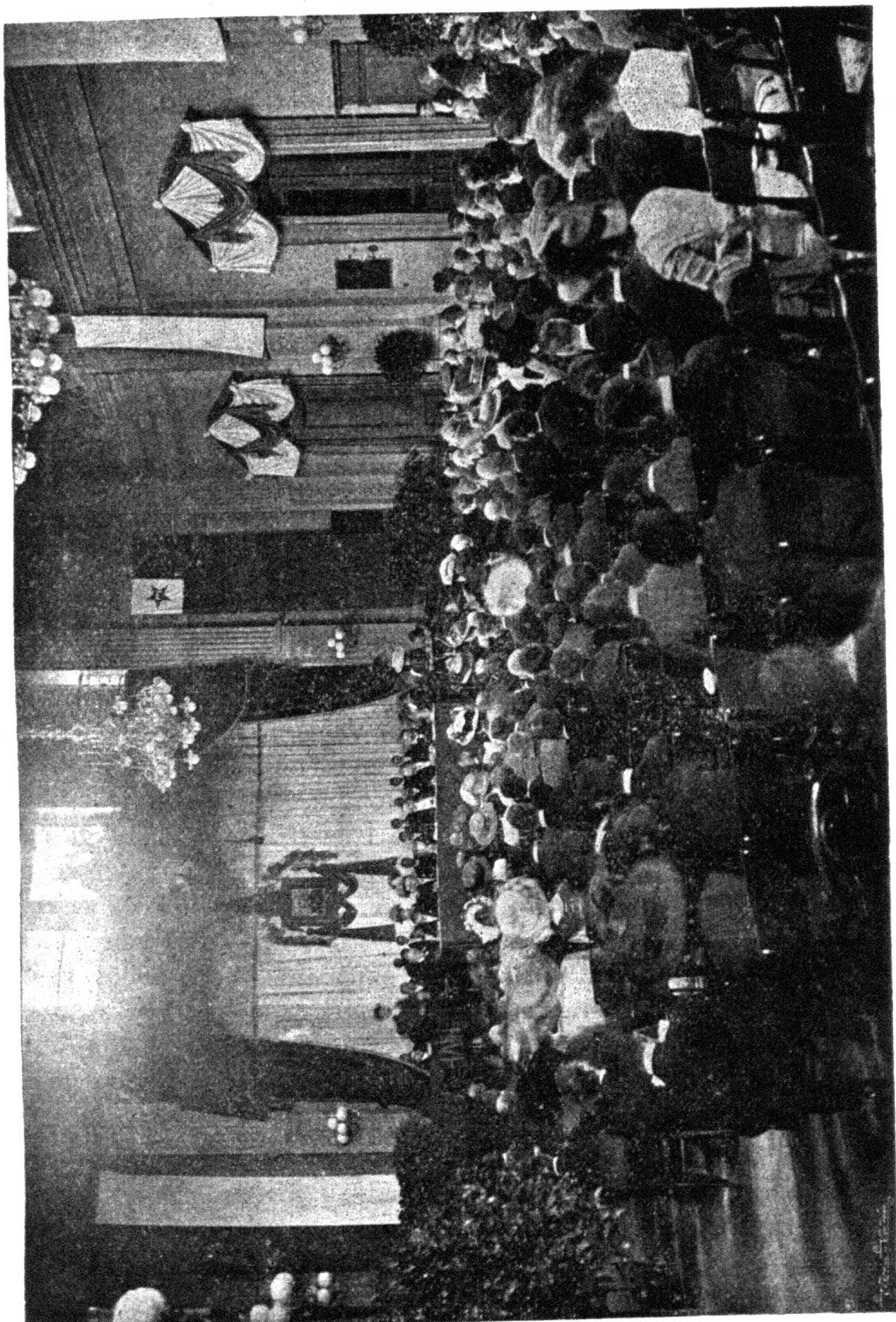
Pan P a ř í k :

Dovoluji si jako sekretář kongresního výboru navrhnouti předsednictvo a sice za předsedu pana Jana Hradila, předsedu Ústředního Svazu Bohema Unio Esperantista, za místopředsedy pana Jaroše Schwarze, předsedu Klubu Esperantistů v Plzni, pana F. K. Svačinu, předsedu Odboru Esperantistů v Č. Budějovicích, a za jednatele pana Eduarda Kühnla, redaktora „Časopisu Českých Esperantistů“.

Pan H r a d i l :

Velectěné shromáždění, vzácné dámy a vážení pánové! Děkuji co nejsrdečněji za veliké vyznamenání, kterého se mi dostalo tím, že zvolen jsem byl předsedou kongresu. Jest mi tím poskytnuta příležitost promluviti na Prvním Kongresu Českých Esperantistů. V prvé řadě vítám velevážené zástupce, čestného předsedu p. Voleského a p. Vojtu, representanty Vývozního spolku, instituce, která majíc veliké styky s cizinou, uznala důležitost Esperanta a věnovala mu pozornost zaslouženou. Vítám srdečně všechny vzácné hosty z ciziny, kteří přišli z daleka, nevážíce obětí, aby zavítali alespoň na okamžik mezi přátele, mezi bratry své, Esperantisty české, aby potěšili se s námi a utužili se v myšlence tak krásné jako je Esperanto. Přijeli zástupci Anglie, Francie, Bulharska, Německa a Švédska. Vítám srdečně všechny vzácné hosty, representanty korporací veřejných, kteří ochotně vyhověli pozvání našemu a dostavili se, aby ukázali, že Esperanto je zajímá, že věnují mu pozornost, jakou skutečně také zasluhuje. Pánové tito dostavili se, aby poctili náš kongres slavnostně zahájený, aby do-

dali mu patřičného lesku. Vítám dále všechny delegáty klubů esperantských, kteří zavítali mezi nás, aby pookřáli mezi námi,

Cizí delegáti zdraví kongres.

Fremdaj delegitoj salutas la **kongreson.**

aby manifestovali svoji oddanost ku svému ústředí, naší Unii. Vítám dále všechny účastníky, kteří zavítali z blízka i z dáli, aby hojnou účastí manifestovali svoji lásku ku vznešené myšlence na-

šeho mistra Dra. Zamenhofa. Považuji současně za svou povinnost vzdáti dík všem těm, kteří přispěli k tomu, že první náš kongres byl umožněn a to v prvé řadě, jak jsem řekl, král. hlav. městu Praze, která přijala protektorát našeho kongresu a věnovala mu značnou subvenci, sl. městské radě Král. Vinohrad, která přispěla rovněž subvencí, dále děkuji sl. Vývoznímu spolku, který převzal čestné předsednictví kongresu a děkuji dále všem ct. firmám obchodním, které nám přicházely vstříc při rozšiřování kongresních oznámení a to zejména vážené firmě Topičově, která ochotně propůjčila svůj Salon k pořádání naší esperantské výstavy. Dále děkuji velectěným redakcím časopisů, které ochotně uveřejňovaly články o kongresu a o esperantském hnutí vůbec, nejlepší to důkaz, že i u nich Esperanto vzbuzuje pozornost zaslouženou a doufám také, že sl. redakce i nadále zůstanou nám příznivy, jako jsou příznivy časopisy cizí ve Francii, Anglii, Americe atd. Konečně považuji za svou povinnost, vzdáti dík neúnavnému propagátoru Esperanta v Čechách panu redaktoru Kühnlovi, který s nevšední obětavostí (Potlesk) a horlivostí propagoval kongres náš v cizině, na svých cestách a hlavně na světovém kongresu v Barceloně. A nyní, velectění, dovolte mi několik slov o vlastním účelu kongresu. Ohromný rozvoj Esperanta ukázal, že světové kongresy nevyhovují jednotivým národům, i braly svazy národní v úvahu, že by bylo dobře, aby byly pořádány kongresy národní, které mohou jednotlivým národům prospěti zajisté mnohem více. Při kongresech národních jest úkolem vnějším manifestace a propagace Esperanta mezi obecenstvem; neméně důležitým jest jich význam pro vzájemné styky, seznamování se Esperantistů, probuzení lásky k naší myšlence; proto i čeští Esperantisté dlouho toužili po kongresu národním, avšak touha ta byla pouhým snem, neboť překážek bylo mnoho; ale po neúmorné práci krok za krokem přiblížil se konečně onen slavný okamžik, kdy sen měl se státi skutečností, a sen ten stal se skutkem dnes, neboť První Kongres Českých Esperantistů byl právě zahájen. Proto volám z plna srdce: Ať žije Esperanto, ať žije Dr. Zamenhof, ať žije První Kongres Českých Esperantistů!“ (Hlučný potlesk.)

(Totéž prosloveno v Esperantu).

Pan Ed. Kühnl:

Velectění! Dovoluji si vás požádati za laskavé přijetí srdečných díků za projevenou čest, které se mi dostalo.

Jest mi zvláštním potěšením, že mohu na prvém místě čísti dopis našeho mistra Dra. Zamenhofa, který byl zaslán výboru našeho kongresu během přípravných prací:

Barcelona, 7./9. 1909.

Karaj Sinjoroj!

Mi ricevis Vian invitan leteron kaj ankaŭ la kongresan karton N-o 1. Plej koran dankon!

Malgraŭ mia sincera deziro mi bedaŭrinde ne povos veni al la Bohema Kongreso Esperantista; sed la titolon de honora prezidanto de Via kongreso mi akceptas kun plezuro kaj mi kore Vin dankas por Via honoro, kiun Vi faras al mi.

Mi deziras al la kongreso plej bonan sukceson. Al ĉiuj kongresanoj volu transdoni mian koran saluton.

Ĝuste en la tagoj de Via kongreso mi estos en vojaĝo kaj mi ne povos sendi al Vi salutan telegramon. Tial volu pardoni min kaj permesu, ke mia nuna letero anstataŭu la telegramon.

Kun sinceraj plej bonaj deziroj

Via

Zamenhof.

Překlad: Drazí pánové! Obdržel jsem Vaše pozvání a též kongresní legitimaci čís. 1. Nejsrdečnější dík. Vzdor svému upřímnému přání nemohu bohužel súčastniti se I. Kongresu Českých Esperantistů; avšak titul čestného předsedy kongresu Vašeho přijímám s potěšením a děkuji Vám srdečně za čest, kterou mně prokazujete. Přeji kongresu nejlepšího zdaru! Všem kongresistům račte vyříditi můj srdečný pozdrav. Právě ve dnech Vašeho kongresu budu na cestě a nebudu moci zaslati Vám pozdravný telegram. Proto mi račte prominouti a dovolte, aby můj nynější dopis nahrazoval telegram.

S nadšeným potleskem přijat návrh, aby dr. Zamenhofovi a přednímu průkopníku Esperanta prof. Cartovi v Paříži byly zaslány pozdravné telegramy.

Rovněž návrh předsedy, aby zaslán byl holdovací telegram kabinetní kanceláři panovníkově, byl přijat potleskem.

Po té přikročeno ku

ČTENÍ DOŠLÝCH TELEGRAMŮ A POZDRAVNÝCH DOPISŮ:

Al unua manifestacio de l' bohema esperantistaro plej bonan sukceson. Bohema Klubo Esperantista en Vieno.

Multe da sukceso al nia unua bohema kongreso deziras Esperantista Klubo en Železný Brod.

Srdečnou vzpomínku, pozdrav a mnoho zdaru. Esperantisté Choceň.

Upřímnou vzpomínku na kongres a pozdrav účastníkům zasílá Kroužek Soběslav.

Koran saluton kaj multe da sukceso deziras Esperantista Rondeto Hradec Králové.

Akceptu nian plej sinceran saluton; vivu nia unua kongreso! Viaj Esperantistoj el Roudnice.

Skupina účastníků před Plodinovou Bursou.

Grupo da kongresanoj antaŭ la Borso.

Bonan sukceson al kongreso deziras bohema Esperanto-Rondeto Köln.

Polaj samideanoj tutkore salutas kongreson de fratoj bohemaj. Societo Esperanto Kraków.

Ni, kiuj ne povas partopreni, deziras al kongreso plej bonan sukceson. Por klubo en Plzeň adjunkto Plzák.

Pro gravaj okazintaĵoj ne povante viziti nian kongreson, mi deziras plej bonan sukceson. Mia koro ĉeestas. Doktoro Kubíček, Olomouc.

Laboron fruktoriĉan dezirante, salutas plej kore ĉiujn gekongresanojn . . . Dragomir Kaniĉar en Osiek.

(Laŭ adreso de f-ino Lehnertova): Bonvolu reprezenti bukarestan societon Esperanto kaj rumanan federacion Transmetu plej korajn bondezirojn. Doktoro Kyml, Bucuresti.

Eterne memorinda la hodiaŭa tago de st. Václav! Kun admiro la tuta esperantista Aŭstrio vidas al la regnolando Bohemujo, je la reganta gvidanto de Esperanto en Aŭstrio. Je tiu ĉi honortago mi sendas al vi, bravegaj esperantistaj pioniroj al vi, noblanimaj filoj de Bohemujo kontraŭ malinda ŝovinisma konduto al vi, laŭdindaj defendantoj de via bona nacia rajto heredita, mi sentas min speciale rajtigita kiel germanlingvano esprimi tion, mian sinceran saluton kaj korprofundan simpation. Vivu Bohemujo kaj Bohemoj entute! Via Alfred Siebenschein. Wien.

Srdečný dík za pohlednici. Cís. rada Jirouschek. Plzeň.

Koran saluton al I. Kongreso de Bohemaj Esperantistoj. Boh. Kamenář, teknikisto.

Plej bonan sukceson. Ĝojegajn tagojn! Vivu Esperanto. Glück. Wien.

Přeji sjezdu nejlepšího zdaru. Oštádal, Prostějov.

Al pacaj batalantoj kuniĝintaj sub standardo de nia Unio multajn, multajn salutojn. Tytl, Plzeň.

Úplný zdar a úspěch kongresu přejí za Esperantisty přerovské Jos. Krejčiřík a Kar. Kloss.

Praesidium
Rady a Magistrátu
kr. hl. města Prahy.

V Praze, dne 25. září 1909.

Č. j. 4733 praes.

Slovutní pánové!

Mile potěšen vzácnou pozorností, již Jste mi ráčili projeviti laskavým pozváním k I. Českému kongresu Esperantistů v Praze, lituji srdečně, že pro neodkladná zaneprázdnění jiná nemohu sjezdu Vašeho se súčastniti osolně i prosím, abyste nepřítomnost moji ráčili omluviti.

S velikým zájmem sleduji potěšitelný rozvoj mezinárodního jazyka Esperanto v naší vlasti a jsem přesvědčen, že kongres Váš bude značným krokem ku předu v jeho propagaci.

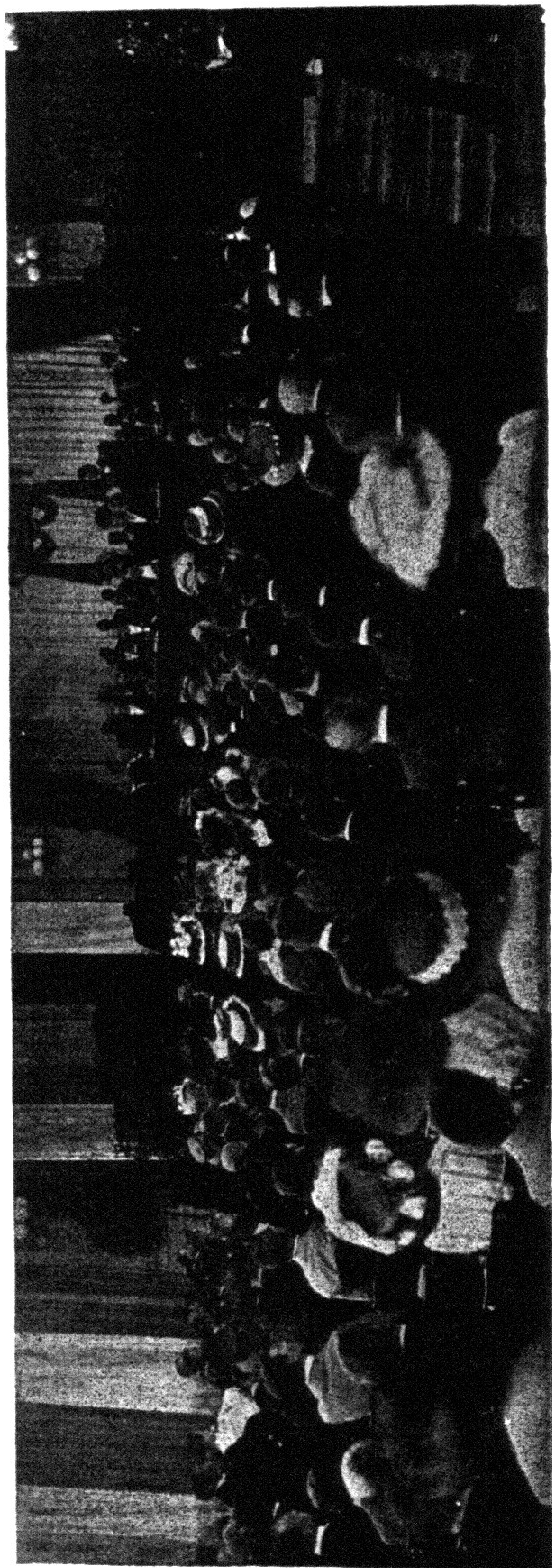
Přeji jednání Vašemu plný zdar a posílám všem účastníkům sjezdu svůj srdečný pozdrav

S výrazem opravdové úcty jsem Vám,
slovutní pánové,
vždy zcela oddaný
Dr. Groš,
starosta král. hlavního města Prahy.

Veleváženi pánové! Velice rád byl bych se súčastnil sjezdu Vašeho, což mi však naprosto možno není, jelikož budu za úřední záležitostí dlíti mimo Prahu a prosím proto, aby nepřítomnost moje laskavě omluvena byla. Přeje průběhu jednání Vašeho zdaru toho nejlepšího, trvám s ujištěním dokonalé úcty Vám, velevážení pánové, vždy zcela oddaný Dr. Štych, I. starostův náměstek.

Velevážení pánové! Vzdávaje především srdečný dík za vzácnou pozornost projevenou mi osobním pozváním k Vašemu kongresu, lituji upřímně, že není mi možno téhož se súčastniti, ježto přítomnosti mé při jiné příležitosti jest úředně zapotřebí a prosím proto, aby nepřítomnost moje laskavě omluvena byla. Přeje průběhu jednání Vašeho zdaru toho nejlepšího, trvám s projevem dokonalé úcty Vám, velevážení pánové, vždy oddaný J. Jirousek, starostův náměstek.

Slavnému výboru I. Kongresu českých Esperantistů v Praze! Výbor Ústřední Matice Školské vzdává Vám, velectění pánové, upřímný dík za vzácnou pozornost, se kterou jste ráčili pozvati výbor Ústřední Matice Školské na svůj I. kongres a přeje snahám Vaším nejúplnějšího zdaru nejenom v národě českém, ale i mezi

Čtení telegramů a pozdravných dopisů. Legado de telegramoj kaj salutleteroj.

všemi kulturními národy. Výbor Ústřední Matice Školské jest přesvědčen, že idea, kterou račíte sledovati, podstatně přispěje ke kulturnímu sblížení národů, a že právě po této stránce nabude jak pro kulturní vývoj všeobecný, tak zejména pro kulturní vývoj malých národů významu, jejž dneska sice radostně tušíme, ale jejž doceniti ještě snad ani nedovedeme. Ubezpečujíce Vás svou upřímnou účastí a přání svá opětujíce, vzkazujeme Vám projev své upřímné úcty. Dr. Šámal, starostův náměstek, V. Broj, jednatel.

Slavnému výboru I. Kongresu Českých Esperantistů v Praze! V hluboké úctě podepsané České Obchodní Museum s velikým potěšením přijalo Vaše laskavé pozvání ku I. Kongresu Českých Esperantistů a přeje jeho trvání zdaru nejlepšího, jakož i výsledků nejskvělejších. S projevem opravdové úcty za České Obchodní Museum předseda, c. k. komerční rada Bohusl. Rosenkranc, tajemník Dr. Miloš Švácha.

Váženému výboru I. Kongresu Českých Esperantistů v Praze. Děkujíce za vlídné Vaše pozvání k slavnostnímu zahájení Vašeho Kongresu dne 26. t. m. sdělujeme, že v zastoupení našem súčastní se slavnosti Vaší gremialní sekretář pan JUDr. Emil Hoffer, a přejeme jednání Prvního Kongresu hojného zdaru pro šíření idey pomocného jazyka mezinárodního. Praesidium Nového Obchodního Gremia král. hlav. města Prahy. Místopředa Ladislav Čech.

Slavný výbore I. Kongresu českých Esperantistů v Praze! Byl jsem včera delegován místní školní radou v Břevnově, abych se zahájení kongresu súčastnil. Nemohu však z důležitého důvodu dnes se uprázdniti a prosím tudíž, abych laskavě byl omluven. Dovoluji si Vám co nejupřímněji přáti všeho zdaru, aby kongres skutečně se stal vysoce důležitou kulturní událostí našeho života. Prose ještě jednou za omluvu, znamenám se s obzvláštní úctou František Krotil, zem. úč. oficiál.

Slovutní pánové! Děkuji co nejsrdečněji za laskavé pozvání k Vašemu sjezdu. Bohužel není mi možno osobně se súčastniti pro jiné neodkladné zaměstnání. Přeji Vám proto touto cestou všeho zdaru a znamenám se s výrazem obzvláštní úcty Vám zcela oddaný Dr. Karel Pík.

Přeje sjezdu Vašemu všeho zdaru, lituji upřímně, že rodinné záležitosti brání mně býti v den sjezdu v Praze a jej se súčastniti. V přátelské úctě Ladislav Čech, říšský poslanec.

Cís. rada dr. V. Schuster děkuje vřele za laskavé pozvání ku zahájení sjezdu a lituje velmi, že pro nutný odjezd z Prahy nemůže se súčastniti. Jednání sjezdovému přeje srdečně nejlepšího zdaru! Ředitelství ústavu pro zvelebování živností (Technol. Průmysl. Musea) Obchodní a Živn. Komory v Praze.

Slavný výbore! Za laskavé pozvání k slavnostnímu zahájení Kongresu srdečně děkuji. Lituji velice, že jsem se nemohl súčastniti, poněvadž pozvání došlo teprve dnes. V obzvláštní úctě oddaný Fr. Kovář, ředitel Obchodní Akademie.

Předseda správní rady Živn. Banky p. cís. rada Otto omlouvá svou nepřítomnost dopisem: Slavnému výboru I. Kongresu Českých Esperantistů v Praze. Byl jsem poctěn pozváním Vaším na zítřejší I. Kongres Českých Esperantistů. Jsa povinnostmi nutně vázán jinde, nemohu bohužel slavnosti Vaší se súčastniti a prosím proto, abyste mne ráčili omluviti a přijali za laskavé pozvání mé srdečné díky. Přeje sjezdu Vašemu hojně zdaru trvám s veškerou úctou oddaný J. Otto.

Slovutný pane předsedo! Děkuje za vzácné pozvání ku I. Sjezdu Českých Esperantistů, prosím o laskavé omluvení, že Sjezdu účastniti se nemohu, ježto mám dnes večer výborovou schůzi

Českého Obchodního Musea . . . Uznávaje však důležitost Esperanta plnou měrou, prosím, abyste mne, slovutný pane předsedo, laskavě za člena Vaší korporace přihlásil a mně příslušné publikace zaslati si neobtěžoval. Opakuje ještě jednou dík za veškeru blahodárnou součinnost ve prospěch Českého Obchodního Musea a ve prospěch čítárny obchodní píši se Vám, slovutný pane předsedo, vřele oddaný Dr. Miloš Švácha.

Po té došlo ku

PROJEVŮM ZÁSTUPCŮ CIZINY A KLUBŮ DOMÁCÍCH,

které za bouřlivého potlesku přednesli: sl. Lillian Holt za Anglii, p. Mirošević de Sorgo za Chorvatsko, p. Pečigargov za Bulharsko, pí. Salmfels za Francii, p. Steier za Německo, p. Ohlson za Švédsko, p. Boschan za německý spolek Esperantistů v Praze. Za české ženy promluvila paní L. Hradilová. Všichni projevili nejvyšší zájem o pokrok Esperanta v Čechách a s potěšením konstatovali, že čeští Esperantisté jsou dnes, dík svému Ústřednímu Svazu B. U. E., známi v celém světě jako nejhorlivější propagatoři Zamenhofova geniálního díla. Proslovy cizích zástupců byly překládány do češtiny; delegáti českých klubů pronášeli pozdravy česky a esperantsky:

Pan Maršík (**Český Brod**):

Velectěné dámy a pánové! Dovoluji si Vás pozdraviti v této radostné chvíli jménem Kroužku Českých Esperantistů v Českém Brodě a vyslovuji potěšení nad takovým účastenstvím při tomto kongresu. S hrdostí můžeme pohlížeti na to, že v krátkém poměrně čase, ještě před několika lety, byli to pouze jednotlivci, kteří myšlenku Esperanta propagovali; avšak idea ona byla dobrá, zdravá, vytrvale postupovala a záleží pouze na nás, abychom i na dále pracovali, abychom se dočkali toho, co si náš kongres přeje.

Pan odb. učitel Svačina (**České Budějovice**):

Velevážení! Jménem Klubu Českých Esperantistů v Českých Budějovicích, tedy také z horké půdy, přináším Vám, jak ani jinak není možno, vřelý pozdrav s upřímným přáním mnoha zdaru.

Pan Moucha (**Mladá Boleslav**):

Velectěné shromáždění, dámy a pánové! Jest mi velikým potěšením, že dnes při I. Kongresu Českých Esperantistů mohu Vás všechny pozdraviti jménem svým a jménem Klubu Esperantistů v Mladé Boleslavi. Naše společná myšlenka, myšlenka jazyka mezinárodního vešla do srdcí našich jako věc nejdůležitější a takořka nyní již nepostrádatelná! Přeji I. Kongresu Českých Esperantistů mnoho zdaru. Ať žije naše krásná řeč Esperanto!

Pan odb. učitel J e l í n e k (**Kukleny**):

Veleváženě shromáždění! Dnešní den zajisté zůstane v srdci každého upřímného českého Esperantisty zlatým písmem zapsán. Dnešní den jest pro nás svátkem velikým: uskutečnil se I. Kongres Českých Esperantistů ve zlaté Praze. Mohu směle říci, ano tvrdím to výslovně, že dnešní Kongres jest výsledkem neúnavné píle a neúmorné práce Ústředního Svazu Českých Esperantistů „Bohema Unio Esperantista". Klub náš, který mám čest zastupovati: „Esperantista Klubo en Kukleny" uložil mi výslovně, abych na místě tomto vyslovil uctivý dík slavné městské radě král. hlav. města Prahy, která benevolentně převzala protektorát pro nás české Esperantisty tak vysoce důležitého festivalu, uložil mi, abych pozdravil Vás, velectěné dámy a pánové, jménem jeho jako účastníky I. Kongresu Českých Esperantistů.

Sl. H o l a s o v á (**Kolín**):

Slavné shromáždění! Jménem Klubu Esperantistů kolínských pozdravuji náš I. Kongres. S nadšením uvítali jsme myšlenku našeho Ústředního Svazu uspořádati letošního roku první manifestaci, která by veřejnosti naší ukázala vyspělost českého světa esperantského. Nechť vzbudí náš sjezd v celém národě našem zájem pro velikou myšlenku pomocného neutrálního jazyka a v cizině nechť dokáže, že ač malý jest národ náš, přece kráčí pevným a jistým krokem po boku národů velikých po všech cestách všelidské kultury. Esperantu a I. Kongresu Českých Esperantistů provolávám srdečné: Na zdar!

Pan Š t ě p á n e k (**Karlín**):

Velectěné shromáždění! Mám čest přivítati veškeré účastníky jménem posledního pražského klubu — klubu karlínského. Jest nás nemnoho, ale jménem všech slibuji, že budu zároveň s naším klubem hleděti co možná nejvíce Esperanto rozšířiti v našem městě.

Pan odb. uč. H o r á č e k (**Kutná Hora**): Slavné shromáždění Za dnešního obrovského rozmachu komunikačních prostředků zdá se nám svět mnohem menší než předkům našim. Za několik hodin můžeme se velmi snadno ocitnouti ve středu národa cizího a neznajíce řeči jeho cítíme se opuštěnými a zasteskne se nám. Avšak jak touha spatřiti krásy přírodní, tak i obchodní styky nutí nás k naučení aspoň jedné, ba i více řečem cizím. Však kolik práce a času vyžádalo by, naučiti se kterémukoliv jazyku. Jen v různosti řečí spočívá příčina nepřátelských táborů. Dík Esperantu můžeme však stýkati se dnes s celým světem se všemi národy. Ono jest rozluštěním otázky styků mezinárodních a proto všechny snahy, směřující k rozšíření jeho znalosti, musíme vřele vítati.

Náš kongres pak zdravím nejsrdečněji, neboť jest manifestací, jejíž význam třeba obzvláště zdůrazniti.

Pan Dr. F o u s e k (**Pardubice**):

Velectěné dámy a pánové! Dovoluji si pozdraviti I. Kongres Českých Esperantistů jménem Esperantského Klubu v Pardubicích, který přeje tomuto kongresu největšího zdaru, a doufá, že bude míti veliký vliv na propagaci tohoto pomocného jazyka v Čechách.

Sl. K ř i v a n c o v a (**Písek**):

Drazí stoupenci naší myšlenky! Jménem našeho Esperantského klubu v král. městě Písku zdravím váš Kongres. Neměla jsem dosti času, abych nastudovala delší řeč a volám: Ať žije I. Kongres Českých Esperantistů, ať žijí jeho bojovníci, ať žije dr. Zamenhof!

Pan Š t ě t i n a (Laborista Klubo en **Plzeň**):

Jménem Esperantského dělnického klubu v Plzni zdravím všechny ty, kteří se sešli na I. Kongresu Českých Esperantistů, aby dokázali, jak velice jest Esperanto rozšířeno. I mezi dělnictvem se Esperanto velmi rozšířilo. My přejeme tomuto Kongresu mnoho zdaru, a doufáme, že úspěšně se vydaří. Ať žije I. Kongres Českých Esperantistů, ať žije dr. Zamenhof!

Pan ing. K ü h n l (Svaz-Ligo):

Velectěné shromáždění, vzácné dámy, slovutní pánové! Do rámce dějin Esperanta přibyla nová opocha rozvoje, totiž že dosáhlo Esperanto svojí mety u nás I. Kongresem Českých Esperantistů. Nevážou nás jen bratrské vztahy spolků esperantských, které sdruženy jsou pod praporem „Unie" v jeden nerozborný šik, jest zde i láska k našemu národu, abychom Esperantem uplatňovali jeho význam v cizině. Připojuji se ku projevům jménem členů Ligy B. A. E., kteří, ač nepřítomni, sledují se zájmem naši slavnost, a přejí I. Kongresu Českých Esperantistů plného úspěchu.

Pan prof. dr. R o s i c k ý (Esperantista Klubo en **Praha**):

Velevážené shromáždění! Jménem nejstaršího střediska pražských Esperantistů dovoluji si srdečně pozdraviti všechny účastníky prvního našeho kongresu, přítomné i nepřítomné, a přeji pracem kongresu plného zdaru. Doufám, že od této doby ještě více naše milá „Unie" sesílí a ještě více spolků v Čechách spojí a tím naší svaté věci dále prospěje.

Pan JUC. L i p o v s k ý (Akademia Esperanto-Klubo en **Praha**):

Velectění! Také já, jakožto representant akademického spolku pražského, dovoluji si s tohoto místa promluviti několik slov: Studentstvo již dávno interesuje se o Esperanto. Nedostávalo se

mu však centra, kde by mohlo pracovati. Teprve po dlouhých přípravách a pracech na začátku letošního roku podařilo se nám založiti klub. Ovšem na začátku června jest velice málo studentů v Praze, proto práce naše omezila se jen na přípravný kurs pro kolegy. Více nic. Doufám, že mnoho Esperantistů studentů středoškolských, kteří zavítají do Prahy na studie, zajisté se k nám přidruží. Budou se snad jiní tázati, proč se vlastně o Esperanto zajímáme? Esperanto jest dítkem minulosti, nyní roste, ale praví jeho význam jest v budoucnosti. A proč my stále o otázku takového významu, jako jest Esperanto, se zajímáme? Co může studentsvo dělati pro Esperanto, mnoho není, ale hlavní věcí jest to, že neschází mu ani nadšení, ani píle, ani snahy, aby Esperanto propagovalo. Símě zaseté jistě vzklíčí! Před veřejností slibují jménem Akademického klubu esperantského, že studentstvo vždy bude pracovat pro Esperanto. Myšlence Esperantismu volám naše české „Na zdar!“

Pan K. Kuthan (Studenta Rondeto Esperantista en **Praha**):

Vážené shromáždění! Jest mi velkou ctí, že mohu jménem Studenta Rondeta Esperantista en Praha a jeho odboru delegátů, který má členy téměř ve všech českých městech vyjádřiti nejsrdečnější pozdrav a přání největšího zdaru našemu kongresu. Byl jsem zvolen za řečníka našeho kroužku. Myslím, že mi odpustíte, nemohu-li vám posloužiti statistickými daty o vývoji našeho kroužku, který trvá již půl druhého roku a má tolik členů studentů, že myslím, že tito budou stále moci s úspěchem Esperanto mezi kolegy propagovati. Dovoluji si zároveň poděkovati našemu čestnému předsedovi p. prof. dr. Rosickému za ochotu, s jakou nám pomohl propagovati Esperanto mezi studenty. Zároveň dovoluji si upozorniti, že vlivem naší české Unie byla uveřejněna v Kalendáři studentstva československého gramatika Esperanta z péra prof. J. Bradáče. Jest tedy půda pro propagaci Esperanta mezi studenty již dostatečně připravena a pomocí všech našich Esperantistů se práce naše úplně zdaří.

Pan Urban (Klubo de Bohemaj Kelneroj-Esperantistoj):

Velectění! Esperantský spolek českých číšníků zdraví vás po příkladu jiných. Jest nesporno, že číšníci, kteří přicházejí do styků s cizinci, mohou býti nejprospěšnější Esperantu. Zvláště u nás v Čechách mohou prospěti cizincům informacemi, a to byla jedna z hlavních příčin, pro kterou Esperantský klub českých číšníků byl založen. Klub náš doufá, že bude zdárně na započaté dráze pokračovati, proto prosíme, aby nás veřejnost co nejvíce podporovala. Přeji plného zdaru kongresu.

Pan řed. Z l á m a l (**Vsetín**):

Velectěné dámy a pánové! Spolek ve Vsetíně jest přesvědčen o důležitosti Esperanta pro přátelské styky s cizinou a přeje I. Kongresu Českých Esperantistů největšího a nejlepšího zdaru.

Pan uč. J e ř á b e k (**Praskačka**):

Vážení! Jako zástupci Klubu esperantského v Praskačce bylo mi uloženo vysloviti upřímný dík kongresnímu výboru za jeho neúnavnou práci a upřímný pozdrav všem přítomným. Tentýž pozdrav vysloviti bylo mi uloženo „Sokolem“, učitelským odborem spolku „Komenský“ a různými spolky v okolí.

Pan Č á n s k ý (**Prosek**):

Mám čest pozdraviti vás jménem obce Proseka a jménem Klubu esperantského na Proseku.

Pan rev. K r a t o c h v í l (**Smíchov**):

Mám čest jako delegát nejmladšího klubu smíchovského přinésti vám srdečný pozdrav a přání plného zdaru I. Kongresu Českých Esperantistů.

Pan red. K ü h n l:

Mohu s potěšením sděliti, že promluví jako zástupce České Obce Sokolské p. N o v á k, redaktor „Sokolských Besed“.

Pan N o v á k:

Jménem **České Obce Sokolské**, která se zájmem sleduje hnutí Esperanta v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, dovoluji si pronésti nejsrdečnější zdravici. Česká Obec Sokolská s potěšením sleduje hnutí Esperanta a slibuje i na dále podporu Českým Esperantistům, ježto hnutí esperantské v Čechách roste a mohutní ve prospěch všech opravdových jeho přátel. Na zdar!

Pan J. Š i l h a r t (**Trutnov**):

Zdraví účastníky jménem nepřítomných Esperantistů trutnovských a vyslovuje dík Ústřednímu Svazu B. U. E. za práce, jichž výsledkem jest dešní manifestace. Poukazuje na rozšíření Esperanta ve světě, akcentuje jeho všestranné pochopení v českých zemích a klade za vzor esperantského ruchu českou metropoli Prahu. Obrací se ku přátelům Esperanta a nabádaje všechny ku vytrvalé práci, končí recitací českého překladu hymny.

Nejmladší česká Esperantistka Z d. V i k o v á (**Lhota Šárová**):

Já malá Esperantistka ze Lhoty Šárové přináším vám srdečný pozdrav z naší malé vesničky. Ať roste naše práce, abychom dosáhli svého cíle! Ať žije náš dr. Zamenhof!

Vrchní pošt. oficiál pan K. M a c h á č e k (**Vídeň**):

Velectěné shromáždění! Dovolte, abych vám nejen jménem vídeňských Esperantistů českých, nýbrž od veškerého českého obecenstva ve Vídni přinesl srdečný pozdrav.

Pan Šídlo (**Praha VIII.**):

Vážené dámy a vážení pánové! Drazí přátelé! Jménem Esperantského Klubu v Praze VIII. dovoluji si pozdraviti první manifestaci českých Esperantistů; dovoluji si pozdraviti tuto slavnost jako manifestaci lidí, kteří správně pochopili spásnou myšlenku našeho mistra a byli věrnými strážci našeho Fundamenta. Doufám, že brzy se uskuteční slova naší hymny, a že nebudeme zpívati „Sed dissaltos la obstinaj baroj", nýbrž: „Sed dissaltis la obstinaj baroj".

Pan Rud. Saxl (**Král. Vinohrady**):

Jménem jednoho z nejmladších klubů esperantských dovoluji si pronésti nejsrdečnější pozdrav Kongresu a všem přítomným. Klub náš jest jedním z nejmladších, avšak vzmáhá se utěšeně. Doufám, že právě tak jako u nás, v témž poměru i celá česká obec esperantská poroste, a že I. Konges Českých Esperantistů přispěje k tomu, aby obec ta rostla ještě rychleji.

Pan V. Nička (**Král. Vinohrady**):

Esperantský odbor „Sdružení mladých lidí na Král. Vinohradech" jest plně přesvědčen o důležitosti Esperanta pro celé lidstvo, hlavně z našeho křesťanského stanoviska. Těšíme se a přejeme zdar našemu Kongresu, že tak dobře a slibně započal a přejeme, aby také šťastně se skončil. Z našeho hlediska očekáváme mnoho od Esperanta, neboť překlad bible do Esperanta bude míti veliký význam pro lidstvo. Přejeme práci celého výboru největšího zdaru a zůstaneme vždy jeho věrnými spolubojovníky.

Pan Novotný (**Železný Brod**):

Drazí stoupenci! Jménem našeho klubu přeji Kongresu mnoho zdaru, aby měl mnoho úspěchu. S láskou a pílí v před, aby co nejdříve byla uskutečněna jedna veliká rodina!

Pan Türk (**Praha,** Stelo de Espero):

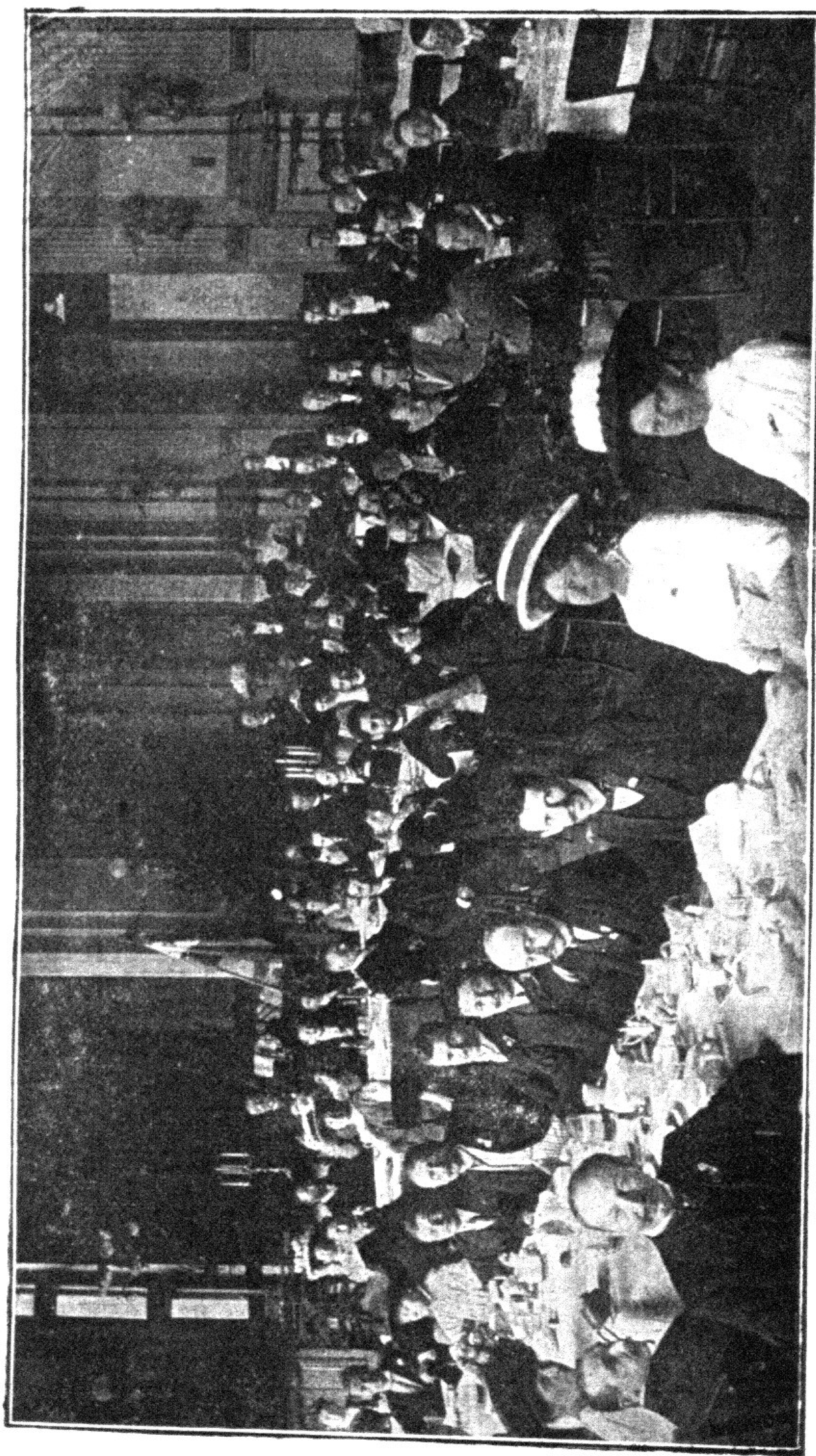
Jménem klubu Stelo de Espero en Praha přináším všem účastníkům srdečný pozdrav a přeji kongresnímu jednání plného zdaru. Klub, jejž mám čest zastupovati, obral si za úkol rozšiřovati Esperanto hlavně ve světě obchodním a průmyslovém. S lítostí jsme pozorovali, že v našem světě obchodním nedošlo Esperanto takového ocenění, jakého vzhledem ke své důležitosti zasluhuje; a přece zjednodušená korespondence, rozšíření styků obchodních a možnost dorozuměti se jedinou řečí ve všech zemích světa jsou výhody, mající pro obchodníka a průmyslníka význam ohromný. Úkol, který jsme si vytkli, jest sice nesnadný, avšak doufáme, že pevnou vůlí a úsilovnou prací cíle svého dosáhneme.

Pan vrchní strojní komisař ing. Sítko (**Žižkov**):

Velevážené shromáždění! V zastoupení esperantského klubu „Nova Stelo" na Žižkově mám čest tlumočiti Prvnímu Kongresu srdečný pozdrav. Přeji mu plného zdaru.

Pan měst. oficiál Jaroš Schwarz (**Plzeň**):

Od Radbuzy chladné z druhého českého města královské Plzně přinesl jsem vám dnešní pozdrav těch, kteří nemohli se

Společný oběd v Národním Domě na Král. Vinohradech. Komuna tagmango.

súčastniti dnešního Kongresu. Kteří jsme přišli, i ti, kteří zůstali, všichni dnes slibujeme, že my vždy budeme také houževnatými a

upřímnými spolubojovníky našeho výborného ústředí, naší Unie v Praze. Všechny, kteří jste dnes přišli na Kongres, prosím, abyste jednou také zavítali do naší královské Plzně! Dnešnímu Kongresu a rozmachu Esperanta v zemích koruny svatováclavské přejeme největšího a nejlepšího zdaru. Dnešní den kongresní jest důkazem, že kongres krásně započal v každém ohledu, a že jeho význam bude dalekosáhlý v království Českém a v zemích naší koruny svatováclavské vůbec. Dnes navázali čeští Esperantisté ve svém domově poprvé styky s cizími Esperantisty a tito naši milí hosté povědí světu, že jsme zde upřímnými Esperantisty, že jsme zde národem, který houževnatě bude pracovati k rozmachu Esperanta. Za tyto šťastné chvíle po tři dny kongresní děkujeme naší drahé „Unii“, která se přičinila, aby tento kongres byl uskutečněn. Předsednictvo této naší „Unie“ za pomoci všech klubů kolem ní seskupených uchopilo se této zasloužilé práce. Dnes jsme u cíle, dnes konečně přistupujeme k prvnímu našemu Kongresu. Myslím, že jako místopředseda této schůze mohu, smím, ba musím vzdáti všem nejsrdečnější dík za tuto vykonanou práci. (Potlesk!) Dík ten největší budiž vzdán za to, že nám dopřáli, že jsme se mohli Kongresu súčastniti, abychom se mohli vítati s Esperantisty z cizích zemí. Dnešní dny budou největší propagací budoucích úspěchů Esperanta u nás. Aby rozmach ten byl pokud možná největší, aby se šířil v zemích koruny svatováclavské po milé naší vlasti, aby vnikl do nejzazších chaloupek českých, k tomu projevuji nejvřelejší přání a další úspěšné činnosti naší „Unie“ v království Českém mnoho zdaru! (Potlesk.)

Pan Hradil jménem „Unie“ děkuje řečníkovi za projevené přání úspěchu.

Po přečtení několika významnějších pozdravných dopisů zaslaných ze všech dílů světa (nevyjímajíc ani Kanárské ostrovy, Mexiko, Brazilii, Chille, Spojené Státy, Japonsko atd.) slavnostní schůze skončena o 1. hod. odpol.

Účastníci odebrali se pak povozy ozdobenými esperantskými vlajkami ku společnému obědu do

NÁRODNÍHO DOMU NA KRÁL. VINOHRADECH,

kde mezi hosty sebrán na „Million“ Ústřední Matice Školské obnos 40 korun.

Odpoledne konána v Plodinové Burse o 3. hod. mimořádná

VALNÁ HROMADA

Ústředního Svazu Bohema Unio Esperantista, navštívená všemi delegáty sdružených spolků a značným počtem členů. Hlavními

body této schůze byla doplňovací volba výboru a stanovení doby a místa příštího kongresu.

Výbor B. U. E. ustaven nyní takto: Předseda p. Jan Hradil, místopř. p. prof. dr. Rosický, jedn. p. Boh. Davídek a Ed. Kühnl, pokl. p. J. Kopecký, zapisov. p. O. B. Straka; náhr. pp. Ing. Fr. Kühnl, J. Brotan a A. Pařík.

II. KONGRES,

který bude pořádán příštího roku, byl pozván neúnavným Klubem plzeňským do tohoto světoznámého města; nedojde-li k uskutečnění širšího, předneseného návrhu: aby r. 1910 byl konán v Praze slovanský kongres esperantský, bude se konati druhá manifestace českého světa esperantského v Plzni. Všechna důležitá střediska slovanských Esperantistů byla vyzvána, aby se vyslovila do konce t. r. o projektu slovanského kongresu pražského, aby podle jich rozhodnutí mohlo se již od počátku r. 1910 pracovati.*)

Ku poctě účastníků sjezdu byl uspořádán v Plodinové Burse

SLAVNOSTNÍ VEČER,

který byl zahájen o 8. hod. hymnou La Espero, přednešenou pěveckým sborem „Šestnáctka Občanské Besedy na Smíchově".

Ze vkusného programu, který obsahoval texty přednášených recitací a zpěvů, uvádíme:

Prvnímu Kongresu: Slovo úvodem. Napsal Milda Körper; přednesla sl. K. Poláková a p. M. Körper.

St. Suda: Koncertní valčík č. 1. na piane přednesl skladatel.

V. Blodek: V studni. Arie Vojtěcha: Chce vidět v studni tvář. — P. Kozlov: O kéž to zvím; zapěla sl. Gusti Koutská, u piana sl. R. Prokšova.

W. Shakespeare: Monolog z Hamleta: Ĉu esti aŭ ne esti; přednesl p. Jan Hradil.

J. V. Sládek: Pan vrchní. — P. Maternová: U vrátek. — Jar. Křička: Na pochodu. Hudba Jar. Weinbergera. Zapěl pan Jaro Karbulka, doprov. skladatel.

Vieuxtemps: Koncert D moll. Andante Moderato Adagio religioso Alegro; pro housle s průvodem piana p. Boh. Šich, sl. Růžena Šichová.

Al la fratoj. Slova napsal L. L. Zamenhof; hudbu St. Suda.

---

*) Návrh Plzeňského Klubu byl přijat s nadšením. Vyslovujeme naději, soudíce dle dnešních okolností, že spíše uskuteční se kongres v Plzni, než v Praze.

Krásný můj kraji. K. Pospíšil. Přednesl Pěvecký sbor Šestnáctka.
Milda Körper: Čím bavit vás.
Bedřich Smetana: Arie z Prodané nevěsty: Každý jen tu svou... — V. Blodek: Arie z opery „V studni". Zapěl p. Fr. Soldán.
Rud. svob. pan Procházka: Romance. — Jenö Hubay: Scènes de la Csárda. Č. 4. Pro housle s prův. piana pan Boh. Šich, sl. Růž. Šichova.
Clarence Bicknell: Ĝis la revido; přednesl p. Jan Hradil.

Výkony všech účinkujících byly odměněny zaslouženým potleskem a dámám věnovány krásné kytice s hedvábnými stuhami. Nezapomenutelným dojmem působil přednes velebné hymny „A la fratoj" zharmonisované mistrem Sudou a věnované I. Kongresu Českých Esperantistů. Veliká dvorana Plodinové Bursy byla do posledního místa naplněna účastníky sjezdu a uměnímilovným obecenstvem, které setrvalo v milé náladě do pozdních hodin nočních.

Skvělý průběh slavnosti jest zásluhou zábavního výboru, v němž zasedali: sl. A. Bernardova, pp. Rud. Brotan, J. Hradil, M. Körper, H. Merta, A. Pařík, V. Pařík, R. Saxl a O. B. Straka.

V pondělí, dne 27. září zasedal o 8. hod. dopolední již po páté zkušební sbor Ústředního Svazu B. U. E. v budově české vysoké školy technické. Zkoušce podrobili se čtyři kandidáti, z nichž uznáni způsobilými pp. Josef Zlámal, ředitel měšť. škol ve Vsetíně, Oktavian Vlasák, asistent c. k. státních drah v Plzni, a Th. Zadák, učitel v Hořovicích. Příští zkušební termín stanoven na Vánoce. (Přihlášky a dotazy o informace buďtež zasílány zkušební komisi Ústředního Svazu B. U. E. v Praze I. 342).

O 10. hod. dop. zahájeno další kongresní jednání v zasedací síni Obchodní a Živnostenské komory na Josefském náměstí. Na programu byly **přednášky** pp. Ed. Kühnla, F. K. Svačiny, JUDr. Fouska a K. Procházky.

ESPERANTSKÁ LITERATURA A ŽURNALISTIKA (Résumé).

Důkazem života a rozvoje jazyka jest nesporně jeho literatura; o Esperantu platí to tím spíše než o jazyce živém, neboť počet publikací vydaných jest vedle počtu spolků téměř jediným měřítkem, podle něhož *mohou propagatoři při přednáškách* a při udělování informací naznačiti současný stav rozvoje našeho jazyka. Jest několik statistických čísel zajisté opěrným bodem, k němuž váží se všechny další vysvětlivky a v každém případě přesvědčí tabulka o přehledu rozvoje literatury za poslední léta každého nepředpojatého, že se Esperanto šíří, roste, vítězí.

Můžeme literaturu Esperanta rozděliti na část knižní a časopiseckou. Část prvá datuje se od r. 1887, kdy první kniha Zamenhofova otevřela Esperantu cestu. Nepatrná knížka o několika jen stránkách došla vřelého přijetí nesčetných přátel, kteří dnes tvoří takořka národ s rozsáhlou literaturou denně rostoucí, jehož příslušníky jsou Češi stejně jako Japonci, Finnové, Angličané a jiní. Vzorem textů esperantských ovšem jsou a zůstanou pro vždy díla našeho mistra, jichž napodobování zaručí Esperantu neměnitelnost a jednotnost. Základním kamenem jazyka jest pro vždy závazné Fundamento de Esperanto, jehož překlady byly vydány již v jazyku francouzském, anglickém, německém, ruském, polském, španělském, italském, řeckém, rumunském, českém, maďarském a tureckém. Nepochybuji, že tato kniha bude v dohledné době přístupna všem národům.

V řadě četných spisovatelů esperantských vyniká Dr. Bein (Kabe) z Varšavy, jehož díla byla všeobecně uznána enketou mezi čtenářstvem Hachettovy „La Revuo“ za nejlepší. I čeští Esperantisté mají ve svém středu horlivého pracovníka, našeho přítele Vladimíra Tobka, jehož překlad Babičky právem získal mu jméno „Bohema Kabe“.

Přes to, že hlavní rozvoj literatury spadá do posledních pěti let, vykazuje knižní katalog již na 2000 spisů původních i přeložených, vztahujících se ke všem oborům lidské práce.

Téměř denně obohacují naši literaturu četnými publikacemi esperantské nakladatelské firmy jmen světových, z nichž jmenuji: Hachette & Comp. v Paříži, Presa Esperantista Societo tamtéž, Möller a Borel — Esperanto-Verlag v Berlíně, The British Esperanto Association v Londýně a esperantské nakladatelství v Chicagu.

Nemenší měrou pokračuje rozvoj literatury periodické: počet časopisů přesahuje dnes jedno sto. Kdežto první měsíčník „Lingvo Internacia“, vycházející letos čtrnáctým rokem, obsahoval v prvních dobách články belletristické i propagační, připadá úloha propagace a užší organisace u jednotlivých národů časopisům národním — dvoujazyčným. Lingvo Internacia, užívajíc pouze Esperanta, stalo se revuí po výtce belletristickou a zároveň přehledem současného hnutí v celém světě.

Zaváděním Esperanta do spolků odborných a zakládáním podobných světových společností, jichž jediným dorozumívacím pojítkem jest Esperanto, vyvolána potřeba listů odborných, z nichž uvádím: Internacia Scienca Revuo, Voĉo de Kuracistoj, Tra la Filatelio, Espero Katolika, Esperanto, organo de U. E. A.; Internacia Pedagogia Revuo, Esperanto Ligilo — pro slepce, Internacia Socia Revuo, Oficiala Gazeto Esperantista — orgán jazykového výboru a stálého výboru kongresního, Studento a j. v. Nemožno

opomenouti časopisů věnovaných výhradně literatuře: La Revuo, Universo a Juna Esperantisto. Obrovský význam má Esperanto pro slepce, jimž umožněno seznámiti se s předními autory světového jména. Obzvláště slepci národů malých vděčí Esperantu, že opatřilo jim knihovny, jichž do té doby postrádali.

Přátelé hudby naleznou v seznamech naší literatury celou řadu hudebnin, komponovaných Esperantisty. Každému jest dostatečně známou F. de Ménilova komposice hymny Esperantistů na slova Dr. L. L. Zamenhofa. Upozorňuji zde na skladbu mistra Sudy z Plzně, věnovanou našemu kongresu.

Nemohu opomenouti zásluhy, kterou získal si o propagaci Esperanta Herbert Fridrich Höweler (Čefeč), autor nejmenších učebniček — tak zvaných klíčů esperantských — vydávaných ve všech jazycích světa. Ačkoliv je to publikace nejmenší a nejlevnější, jest dnes nejrozšířenějším tiskopisem, který ve více než čtyřech millionech exemplářů zaplavil všechny země. Českého vydání bylo již rozebráno přes 50.000 výtisků.

Končím provoláním ku všem přátelům našeho jazyka, jimž na jeho rozšíření v pravdě záleží, aby podporovali odebíráním nejen orgán národní, ale zejména Lingvo Internacia, nejstaršího to obhájce Zamenhofova jazyka.

Ed. Kühnl.

O DŮLEŽITOSTI ESPERANTA PRO UČITELE.

Velevážení!

Byl jsem požádán, abych dnes u příležitosti prvního kongresu českých Esperantistů promluvil několik slov o významu a důležitosti Esperanta pro učitele. Přiznávám se, že s radostí vyhověl jsem této žádosti, ale také zde upřímně hned doznávám, že radost má jest trochu kalena vědomím, že síly mé nestačí, abych zhostiti se mohl svého úkolu tak, jak by věc, o níž jde, vzhledem ku své důležitosti zasluhovala. Leč věřím, velevážení, že budete ve svém posudku vůči mně shovívavými, a že laskavě uznáte aspoň mou dobrou vůli, prospěti věci všem nám posvátné, jejíž dosah ocení lépe teprve pokolení příští. —

Jest známo, že v novější době mocným rozvojem dopravnictví nabyly naše styky obchodní, průmyslové a vědecké nové půdy, neboť civilisovaným světem, který dříve omezoval se skoro výhradně jen na starou Evropu, rozumí se dnes téměř všechny země a národové. Tím poslouženo sice vzájemnému jich sblížení, avšak naskytla se překážka, překážka veliká — různost jazyků — která nedovoluje, abychom mohli všecky výhody z toho plynoucí náležitě uplatniti. Pocifuje se naléhavá potřeba jednoho společného,

pomocného jazyka, který by svou jednoduchostí a při tom však i přesností dovedl nahraditi několik tak zvaných jazyků světových. Otázka tato, jejíž řešením zabývalo a zabývá se lidstvo již po několik století, stává se čím dále tím naléhavější a s obzoru již nesejde. Již arciučitel náš Komenský tlumočil ideu jazyka mezinárodního ve svém spise »Via Lucis«, radě sáhnouti k umělému jazyku. A jako Komenský, tak i jiní velicí myslitelé uznávají, že myšlenka pomocného jazyka plně jest uskutečnitelna. Není mým úkolem uvažovati dnes o příčinách, proč žádný ze živých jazyků úlohu pomocné řeči zastávati nemůže. Připomínám jen, že návrhů bylo mnoho. Někteří navrhovali některý ze živých jazyků, jiní opět latinu nebo alespoň zreformovanou latinu, kdežto jiní zas přemýšleli a přemýšlejí o sestrojení umělého jazyka. Z přečetných těchto návrhů však toliko jeden dovedl se uplatniti a nyní velmi rychle vniká mezi všecky národy. Jest to Esperanto, Esperanto Zamenhofovo. Proč právě Esperanto šťastně rozluštilo otázku pomocné řeči, nemohu se zde zmiňovati, vybočoval bych příliš z rámce své přednášky, a ostatně jest vám to zajisté všem dostatečně známo.

Velevážení! Mluviti o významu Esperanta vůbec, líčiti všechny výhody plynoucí z jeho znalosti, bylo by zde úplně zbytečným, bylo by to asi tak, jako mluviti o důležitosti knihotisku, ku kterémužto vynálezu lze zcela vhodně význam Esperanta přirovnati. Líčiti tedy tak dalekosáhlý význam mezinárodní řeči nehodlám, jest každému vzdělanci více než jasný, a ostatně nosil bych jen vodu do moře.

A jak tedy se chová naše veřejnost, naši vlivní činitelé k tak vysoce důležitému dílu Zamenhofovu? Vezměme do ruky ty četné časopisy české! Skoro v každém dovídáme se, kdo se kde zastřelil, oběsil nebo utopil, kdo byl okraden, kdo v římskořeckém zápase a za kolik minut zvítězil, dovídáme se též celý průběh »kopané«, komu podařilo se vystoupiti na ten který vrchol v Alpách atd., tedy celé sloupce podobných zpráv najdete, ale o Esperantu až na vzácné výjimky ani řádky. Ba, některé naše časopisy přímo zprávy o Esperantu odmítají. Jest to zjev smutný. Což jest myšlenka pomocné řeči tak malicherná? A jako mnohé české časopisy tak ignorují Esperanto, bohužel, i naši vlivní činitelé. Jest vám to také známo. Abych užil přirovnání z let našeho probuzení, Esperanto skrývá se ponejvíce jen v těch tichých chaloupkách českých, v palácích proň ještě není místa. Jest Popelkou. A jako jazyk český znenáhla sic, ale přece jen razil si cestu výš a výše i do těch paláců, tak, doufám, podaří se i tomu stále ještě vysmívanému Esperantu vejíti konečně vítězně v místa, kde již dávno upřímně si přejeme je míti. Doba ta nadejde jistě brzy, a jsem jist,

že zásluhu o to bude míti v první řadě české učitelstvo, které zcela správně začíná chápati veliký význam Esperanta, o němž se stanoviska učitele hodlám nyní promluviti.

Cizozemští učitelé a profesoři již po několik let všemožně usilují otevříti Esperantu cestu do škol všech kategorií. Byť snad výsledky jejich snahy nebyly ještě takové, jak by bylo žádoucno, přece jen s potěšením konstatuji, že Esperanto jest již na četných školách, hlavně ovšem cizozemských, zavedeno. Uvedu jen některé příklady: ve švýcarském Neuchâtelu, v Yverdenu, Traversu vyučuje se Esperantu na obch. škole, v Německu na reálkách v Lörrachu, Mohuči, Mannheimu a j., ve Španělích v Burgos na ústavě pro vzdělání učitelek, v Santiagu na normální škole, v Bukurešti v Rumunsku v lyceu »Lazar«, na ústavě pro slepce »Vatra Luminóasa Regina Elisaveta«, založeném královnou »Carmen Sylvou«, kteráž projevila sama přání, aby mohla svým drahým slepcům Esperantem psáti, též na mnohých školách severoamerických, na Novém Zélandě, na Filippinách a j. Tím ovšem není ještě řada takových škol vyčerpána, uvedl jsem pouze některé. Ale i v zemích koruny české tu a tam proklestilo si již Esperanto cestu do škol, na př. na české ženské průmyslové škole v Čes. Budějovicích, kde je uvedeno v programu školy, na takové v Písku, na české reálce v Prostějově atd. V této příčině jsme ovšem hodně daleko za cizinou. Jest zvláště zajímavo, že právě národové, jichž řeč jest světovou, kteří by měli tedy nejméně příčin sáhnouti k pomocnému jazyku, jsou mezi prvními, kteří úsilovně zavádějí Esperanto do svých škol. Primát patří tu Francii a Anglii.

Roku 1906 odborný časopis »Nord Pédagogique et Sténographique«, hojně rozšířený mezi učitelstvem v Lille a okolí, uveřejňoval a dosud uveřejňuje různé propagační články a kursy Esperanta. Toho roku, od prázdnin počínaje, v měsíčních schůzích ředitelů a ředitelek škol snažil se tamní školní inspektor M. Minet zásluhou lillského řídícího učitele Fr. Durieuxa vzbuzovati zájem o Esperanto mezi svým učitelstvem. Ukázal na užitek z pomocného jazyka nejen pro učitelstvo, ale i pro žáky, zejména pro ty, kteří se hodlají věnovati obchodu. Práce se mu dařila, a tak bylo umožněno, že již počátkem příštího roku mohlo býti zavedeno vyučování Esperantu ve vyšších třídách obecných škol nejen ve městě Lille, ale i v jeho celém departementu. O způsobilost učitelstva k tomuto vyučování získal si hlavní zásluhy zmíněný již říd. učitel F. Durieux, který řídil esperantský kurs pro učitele. Zajímavo jest také, že v úředních zprávách departementu Nord, vydávaných vždy na konci škol. roku, jsou i tyto otázky: Umí pomocný učitel neb učitelka esperantsky? Umí skutečný učitel neb učitelka, správce školy nebo řídící učitelka esperantsky? Zda zamýšlí učiti Espe-

rantu na své škole? — Na konci školního roku podrobují se žáci v Lille zkoušce z Esperanta a dostávají o tom zvláštní diplom — vysvědčení. První zkouška byla v červenci 1908. Ze 400 zkoušenců dosáhlo diplomu 339, letos pak ještě více. —

Sledujme nyní, jaký prospěch plyne z vyučování Esperanta? Žák, který si osvojil náležitě Esperanto, osvojil si tím jaksi celou řadu živých jazyků, má otevřený svět, hravě si získá všech zpráv z ciziny, které ho zajímají, přímo, jak říkáme od pramene, zprvu snad vymění si několik pohlednic, ač i to není bezvýznamné, ale později již napíše celý dopis, vymění si výkresy, přírodniny a pod. Látky k dopisování mají mladí dopisovatelé vždy dosti. Podobným způsobem může na př. český žák znenáhla seznámiti svého cizozemského druha s krásami naší Prahy, naší vlasti, s jejím průmyslem, obchodem, zvláštnostmi atd. a opačně. Stane se tak ve formě zábavné. Žáci jsou si tímto způsobem učiteli a to učiteli v mnohém ohledu výbornými, duše jejich se sbližují, nepohlížejí na sebe jako na cizince, ale uzavírají přátelství věrné, které nezná »vyšších« a »nižších« národů. Poněvadž také, což jest přirozeno, žáci-Esperantisté žádají obyčejně míti podobenky svých druhů, škol, tříd, kabinetů atd., jest zřízen při Mezinárodní Asociaci učitelů, o níž se po chvíli zmíním, zvláštní odbor, který umožňuje vydávání tištěných pohlednic s fotografiemi žáků-Esperantistů, budov školních, tříd, kabinetů a pod. Kdo z učitelů přeje si vydati takové dopisnice, ten zašle pokladníku zmíněné Asociace 10 spesmilů (24 K) zároveň s fotografií. Pokladník obstará pak vyhotovení 1000 žádaných pohlednic. Po čase, až bude takových fotografií více, zamýšlí se vydati celé album školní. —

Jaký další užitek má žák z Esperanta? Když opustí školu a zamýšlí shlédnouti také cizinu, nemusí se báti neznalosti příslušného národního jazyka. Esperanto mu zase znamenitě poslouží. Někdo snad namítne, že ještě Esperanto přece není tak rozšířeno, aby mohl se s ním »pustiti do světa«, že mu tedy Esperanto mnoho neprospěje. K tomu podotýkám, což jest vám ostatně známo, že dnes námitka taková je lichá, vždyť dnes jsou již v každé zemi esperantské kluby a jednotlivci, kteří s největší ochotou vyjdou vstříc každému Esperantistovi a adresy jejich každý snadno si v adresáři najde. Organisaci máme výbornou, ba v mnohém ohledu vzornou a nezištnou.

Zavedení Esperanta do škol zpříjemňuje též některé úlohy a činí je cennějšími. Vyhledávání správného významu v překladech nutí žáky, aby každou větu důkladněji prostudovali, promyslili každou frázi, každý výrok, srovnávali synonyma, aby brousili, pilovali. Práce taková jest jaksi gymnastickým cvičením, které dosud u počátečního vyučování chybělo. Žák dodělává se také rychle

žádoucích výsledků, to jej těší a s tím větší chutí pracuje. — Vyučuji též německému jazyku. Co námahy však třeba, nežli naučím žáky aspoň tomu nejnutnějšímu! Za pravdu mi dá každý z vás, kdo sám máte podobnou příležitost. Jinak tomu u Esperanta. — Učení se Esperantu má však i jiný ještě význam, neboť připravuje vlastně důkladnější studium jazyka mateřského. Není-li pravda, že návyk viděti a slyšeti stále totéž, působí, že je vlastně více nevidíme a neslyšíme? Zda není pravda, že zjev ten jest v našich školách příčinou, alespoň částečně, nevšímavosti žáků? Pozornosti ubývá, zvědavost, přemýšlení a úvaha ztrácejí svou vzpruhu. Leč oslovte žáky slovy ne vždy slyšenými, vytkněte na tabuli nebo ve svých rozpravách známé s neznámým, srovnávejte češtinu s Esperantem, učte jednomu jazyku pomocí druhého a seznáte, že nastane ve škole nový život, čilejší ruch, ucho bude zvědavo, oči široce se rozevrou, hlavy vztýčí, zájem zrodí radost a to, co ještě před chvílí po paměti toliko, abych tak řekl, klouzalo, v paměť se trvale vštěpuje. Učitel stává se praktičtějším, poněvadž zná dobře těsto, kteréž hněte. »Snížiti se v duši dětskou,« praví Montaigne, »jest nejnesnadnější práce, kterou znám, a jest výsledkem velkého ducha.«

Již r. 1903 radil učitelstvu universitní rektor v Dijonu E. Boirac, proslulý Esperantista, aby se učilo Esperantu, maje na mysli založení »Correspondence Pédagogique Internationale«. »Jako na hmotném poli uskutečnil telefon a bezdrátová telegrafie mnohé divy,« píše Boirac, »tak spojí Esperanto na poli intelektuelním duše.« — Co chtějí učitelé-Esperantisté, roztroušení po celé zeměkouli? Poznati se lépe, zlepšiti vyučovací methody a přiblížiti se více ke společnému ideálu. O kongresu v Drážďanech r. 1908 se sešli, aby založili »Mezinárodní Asociaci učitelů«, jejímž orgánem jest výhradně Esperantem tištěný časopis »Internacia Pedagogia Revuo«. Asociace tato byla tedy před rokem za přítomnosti téměř 200 učitelů a profesorů z Čech, Moravy, Anglie, Francie, Belgie, Uher, Polska, Ruska, Nizozemí, Norska, Švédska, Srbska, Skotska i Tunisu ustavena. Účelem jejím jest propagovati Esperanto mezi učitelstvem i žáky, sbližovati učitelstvo a žactvo všech zemí a národů, řešiti společně různé pedagogické a stavovské otázky, vydávati, anebo alespoň podporovati vydávání důležitějších děl paedagogických a spisů pro mládež atd. Roční příspěvek činí 2 K 40 h, členové dostávají časopis zdarma. V časopise tomto uveřejňují kolegové různých národností původní i přeložené články, stručné výtahy z různých časopisů paedagogických, různé návrhy, nabídky, výměny atd., vesměs jen Esperantem. —

Může tedy ještě někdo pochybovati o tom, že Esperanto jest pro učitele bezcenným? Zajisté že nikoli. Uvedu jiný příklad,

uveřejněný ve 2. čísle čas. »Internacia Pedagogia Revuo«. Přál bych si prodleti o prázdninách, třeba jen krátký čas, v Dánsku. Víte, že učitelé nikde nejsou boháči. I já jím nejsem, jsem prostě odkázán na své služné. Kterak tedy uskutečniti své přání? Představuji si věc tu asi takto: Některý dánský kolega, který by si přál poznati Čechy, může bydleti i stravovati se u mne nějaký čas o prázdninách zcela bezplatně, ovšem s podmínkou, že zase já příští prázdniny, nebo ještě, dovoluje-li čas a okolnosti, i letos budu bezplatně u něho. Bude-li dánský kolega bydleti u mne, nebude mu třeba uměti česky, a přec dostane se mu všech potřebných informací o všem, čeho si bude přáti. Posloužím mu esperantsky, budu jeho stálým průvodčím a tlumočníkem. Bude-li si přáti viděti a studovati život našich venkovanů, podniknu s ním časté vycházky do vesnic (nebydlím-li sám ve vesnici), bude-li ho snad spíše zajímati město, půjdu s ním do města, do škol, továren atd. — Totéž učiní zase on mně, až budu já jeho hostem. A kolik peněz bude třeba k takovému výletu do Dánska? Tolik, kolik činí jízdné tam a zpět a nějaký neveliký obnos v kapse. — Není tu patrný užitek z Esperanta? Kdo jiný z ne-esperantistů mohl by tak výhodně prodleti v cizině? Že z takového pobytu učitel mnoho získá pro obohacení svých vědomostí a zkušeností, netřeba šíře připomínati, ale získají tím i naši krajané. Učitel, zejména na venkově, jest vlastně vším. K němu utíkají se o radu snad všichni. Seznámím se v Dánsku nejen se školstvím, ale vidím tam, jak si počínají tamní rolníci, vidím jejich statky, dobytek, mlékárny, celé jejich hospodářství atd. Kolega můj vše mi vysvětlí, vše, co jsem viděl, sdělím se svými krajany, hlavně tedy, jsem-li na venkově, s českými rolníky. A zdaž jsem tím neučinil mnoho i pro Esperanto? Jsem jist, že tím odzbrojím všecky pochybovače a posměváčky ne slovy, ale skutky, poněvadž každý z nich bude moci takřka ohmatati zisk a užitek, který mi poskytlo Esperanto. —

Učitel-kreslíř může si Esperantem opatřiti výkresy žáků ze všech končin, ani Japonska a Nového Zélandu nevyjímaje, přirovnávati, posuzovati, jak se kde kreslí, z poznaného těžiti, učitel-přírodopisec snadno zase získá různé přírodniny z ciziny, motýle, brouky a jiný hmyz, sušené rostliny, nerosty atd., které se u nás nevyskytují, opatří si fotografie škol, žáků atd. (Při té příležitosti mimochodem podotýkám, že ředitel Webber z Invercargillu na Novém Zélandě, který mi také některé výkresy žáků zaslal, měl letos v červnu přednášku o Esperantu v okr. učit. poradě. Zaslal jsem k ní pozdravný dopis, kterýž tam byl přečten, jak mi již odepsal, a potleskem přijat. Podobný dopis zaslal jsem též zemské poradě učitelské ve Štokholmu r. 1903. Po několika dnech

obdržel jsem z této porady esperantsky psané poděkování od předsednictva porady.) Vypočítávati všecky výhody ze znalosti Esperanta pro učitele bylo by téměř nemožným. Každého z nás něco baví a každý z nás může se informovati Esperantem o čem mu libo. —

Víte všichni dobře, co kalu a špíny bylo na náš národ nepřátelským tiskem již vrženo, co lží a pomluv roztroušeno o nás v cizině. I tu nabízí Esperanto českému učiteli pomocnou ruku, aby správně informoval cizinu nejen o snahách našeho národa, ale i o jeho obětavosti, o školství. Esperantský ill. časopis »Tra la Mondo« skutečně také uveřejnil několik článků o Češích. V jednom čísle otiskl i fotografie z výstavky učebných pomůcek mého rodiště s příslušným vysvětlením. Mohl bych vám podati ještě mnoho důkazů, kterak Esperanto prospívá učiteli, leč myslím, že i to málo, které jsem zde uvedl, dostačuje. Vykonal jsem jenom to, k čemu mé slabé síly stačily. Záleží nyní jen na nás domáhati se na vlivných místech, aby Esperanto uvedeno bylo také do škol. »Dejte mi dítky a podmaním si celý svět,« praví známé pořekadlo. Nezapomínejme tohoto prostého, ale pravdivého výroku! Z dětí po nemnohých letech stanou se muži a ženy. Podaří-li se nám uvésti Esperanto do škol, po nemnohých desítiletích bude vítězství jeho úplné a to rozhodne se dle mého náhledu toliko ve škole. Zde jest ono nekrvavé bojiště.

Chceme-li však míti Esperanto ve školách, musíme se především starati, aby získalo přívržence a to přívržence horlivé mezi našim učitelstvem. Najdeme-li učitelstvo v předních řadách průkopníků Esperanta, nebude možno, aby i na dále zůstaly brány škol Esperantu uzavřeny. Velectění! Jest nás učitelů-Esperantistů roztroušených po celé naší vlasti již slušná řada. Jsme sdruženi ve svých jednotách, v jejichžto schůzích konají se často různé přednášky. Zde třeba začíti. Zde nutno přednášeti o Esperantu a jeho významu pro učitele. Pouhá slova však by mnoho neprospěla, kdybychom neměli hned při ruce také důkazů, kdybychom nemohli hned dokázati skutky to, o čem mluvíme. Jest tedy třeba, než počneme propagovati Esperanto, abychom si dříve opatřili jakési »Dokumentaro« — sbírku rozličných věcí a zpráv získaných Esperantem.

Snaživý Esperantista zjedná si zmíněné »Dokumentaro« snadno během nedlouhé doby. Představte si, velectění, mohu-li říci svým kolegům: »Tyto cizojazyčné učebnice, které tu vidíte, tyto sbírky rozličného hmyzu, tyto rostliny, nerosty, tyto zeměpisné obrazy, fotografie, tyto vhodné nabídky, zprávy atd., to vše získal jsem jenom Esperantem. Zdaž to vše mocně nepůsobí na posluchače? Zdaž jsem tím nevzbudil u nich mocný zájem o Espe-

ranto? Jsem jist, že takovýmto způsobem docílí se ve prospěch Esperanta mnoho. A právě z učitelských jednot vzejde pak podnět, aby Esperantu vykázáno bylo místo i ve školách, a hlas jejich zajisté oslyšán býti nemůže. Tím končím svou přednášku s vřelým přáním zajisté nás všech, aby naše Esperanto, Zamenhofovo Esperanto, vždy víc a více získávalo přátel také mezi pěstiteli mládeže, mezi učitelstvem českým, a aby nedaleká byla již doba úplného jeho vítězství, a aby hvězda jeho již v dohledné době zazářila i v našich školách. —

Jako dodatek ku své přednášce dovoluji si navrhnouti tuto resoluci:

Čeští Esperantisté, shromáždění na svém I. kongresu v Praze ve dnech 26.—28. září 1909, porokovavše o dalekosáhlém významu mezinárodní řeči Esperanta, usnesli se jednomyslně na následující resoluci:

Všecky slavné jednoty učitelů českých obecných i měšťanských škol, sl. ředitelstva středních škol, sl. české c. k. okresní školní rady a velesl. c. k. zem. školní rada pro království České buďtež ústředním svazem českých Esperantistů B. U. E. požádány, aby vlivem svým zasadily se o to, aby v brzké době zavedeno bylo vyučování Esperantu alespoň jako nepovinnému předmětu na obecných, měšťanských i středních školách s vyučovacím jazykem českým. —

F. K. Svačina.

O DŮLEŽITOSTI ESPERANTA PRO PRÁVNÍKY.

Mám mluviti o významu a důležitosti Esperanta pro právníky. Když byl jsem dotázán kongresním výborem Unie, zda byl bych ochoten převzíti tuto přednášku, bez dlouhého rozmýšlení jsem přisvědčil.

Když však jsem si přednášku připravoval a přemýšlel o jejím obsahu, poznal jsem, že přece jen jsem se přenáhlil a že měl jsem ustoupiti řečníku povolanějšímu, který zvláště obírá se již déle Esperantem. Ten byl by zajisté mohl vylíčiti, co dosud Esperantisté-právníci podnikli, pokud se týče využití Esperanta k účelům vědy právnické jak vědeckým, tak praktickým.

Bylo by dobře, kdyby to byla osoba, která súčastnila se odborových schůzí právníků, pořádaných každoročně na světových kongresech Esperantistů.

Moje přednáška bude tedy o tento moment historický, v němž vylíčena by měla býti dosavadní činnost Esperantistů-právníků, chudší. Budu se zabývati pouze všeobecnými úvahami o tom, jakou důležitost mohlo by míti zavedení jediného jazyka mezinárodního,

jak si je představují přívrženci esperantismu, pro právníky a pro vědu právnickou.

Jako jiným vědám, tak neprospívá též vědě právnické mnohojazyčnost vědeckých knih do tohoto oboru spadajících, mnohojazyčnost zákonů atd.

Nejlepší obrázek poskytnou nám naše rakouské poměry. V celém zákonodárství, jak zemském tak říšském, narážíme co chvíli na otázku jazykovou. Říšské naše zákony platí většinou pro celou onu polovici říše, jíž říkáme království a země na říšské radě zastoupené. Tyto země jsou obývány deseti různými národnostmi. Uvažme nyní, že o každém rakouském říšském zákoně platí pravidlo, že jeho neznalost občany neomlouvá.

Tato norma stanovena jest v základech jednotlivých oborů rakouského zákonodárství, hlavně pak v zákonníku občanském, kde v § 2. se praví: Jakmile nějaký zákon řádně byl vyhlášen, nemůže se nikdo vymlouvati na to, že jest mu tento zákon neznám.

Rovněž trestní zákonník náš stanoví hned na počátku v § 3.: Neznalostí přítomného zákona o zločinech nemůže se nikdo omlouvati.

Ukládá tedy stát občanům povinnost, aby znali jeho zákony. Požadavek ten jest úplně správný, jenom kdyby bylo lze jej též správně a spravedlivě uskutečniti. V Rakousku lámali si tím hlavu již ode dávna, zvláště pak od doby probuzení rakouských národů neněmeckých od r. 1848. Přemýšleli, jakým způsobem to zaonačiti, aby občané, kteří zákonů mají býti poslušni, dověděli se též ve svém mateřském jazyku o tom, co jim tyto zákony rozkazují.

V době poddanské rozluštění této otázky vládě mnoho starostí nezpůsobilo. Až do let osmačtyřicátých vydávaly se všechny říšské zákony pouze jazykem německým a byly uveřejňovány jednak v tak zv. sbírce zákonů soudních, jednak ve sbírce zákonů politických. Roku 1849 zaveden byl tak zv. říšský zákonník — Reichsgesetzblatt — za účelem publikace všech říšských zákonů, nařízení, smluv atd.

Neněmečtí národové uvědomili si tehdy ono pokoření, jež činí se jim tím, že zákony, jichž oni stejně jako Němci mají býti poslušni, publikují se německy, a dosáhli konečně toho, že vláda odhodlala se vyhověti jejich požadavku a vydala nový zákon o publikaci. Nadále měl tedy říšský zákonník vycházeti ve všech 10 řečech, jimiž národové rakouští mluví, a všechny texty měly býti autentickými; to znamená, že Čech mohl se odvolávati na český text zákona, Polák na polský atd., i když zákon český následkem chybného překladu rozkazoval něco docela jiného nežli ostatní zákony resp. překlady. Poněvadž všechny texty byly autentickými,

mohl si každý občan v případě odchylek vybrati ten text zákona, který mu byl nejpříznivější, třeba na př. Čech text italský a pod.

Tento stav byl příčinou zmatků a v Rakousku dospěli takto opět k názoru, že věc tak eminentní důležitosti ve státě, jako jsou zákony, musí za příčinou úplné právní jistoty býti řešena pouze jediným způsobem. A tak ustanoveno bylo zákonem ze dne 10. června 1869 č. 113 ř. z., že všecky zákony budou nadále vydávány pouze v jediném jazyku a že text zákonů jedině v tomto jazyku má býti autentický. A tu právě máme u nás v Rakousku nejlepší důkaz o správnosti tvrzení Esperantistů, že jazykem světovým může býti pouze jazyk umělý, neutrální, který nenáleží žádnému národu, a že, kdyby zvolen byl některý z jazyků živých a kdyby bylo možno dle této volby jazyk ten rozšířiti po celém světě, že by národ, jehož jazyk byl zvolen, dosáhl v celém světě ohromné moci na úkor všech ostatních národů. V Rakousku dostalo se této sankce jazyku německému: Jenom německý text zákonů jest správný a autentický, texty v ostatních jazycích jsou sice úředně obstaranými překlady, ale ovšem nic více než překlady, a učinil-li překladatel chybu, nemůže se nikdo na takovýto překlad odvolávati. Tím způsobem byla národům neněmeckým vtisknuta pečeť inferiority, méněcennosti, přes to, že tyto jsou ve většině.

Důsledky toho jeví se pak i v zákonodárném sboru. Na říšské radě jedná se pouze německy a neněmečtí poslanci s těží dosáhli toho, aby se řeči jejich alespoň protokolovaly.

Před dvěma roky četl jsem v »Národním Obzoru« návrh, aby v rakouském parlamentě zavedeno bylo Esperanto jako jednací jazyk. Poslanci za dva měsíce by si jej osvojili a necítil by se pak nikdo poníženým a méněcenným.

Návrh ten vzbudil jistě u mnohého čtenáře tehdy úsměv a snad i dnes bude se zdáti naivním, avšak máme-li setřásti toto jho němčiny, jež nás tíží za každým krokem — nejen v zákonodárství, nýbrž i v jiných oborech (vojsko) — nepomůžeme si jiným způsobem, než budeme-li podporovati ve vývoji tento neutrální jazyk.

V zemském zákonodárství pozorujeme podobný úkaz. Zákony, vyšlé ze sněmu českého, publikují se v obou zemských jazycích a oba texty jsou autentické i když spolu nesouhlasí.

Zkoumáme-li význam jediného jazyka mezinárodního se stanoviska širšího se zřetelem na celý ostatní právnický svět, tu musíme přiznati, že i proň mělo by zavedení Esperanta pro vzájemné styky ohromný význam.

Jest sice pravda, že věda právnická není do té míry mezinárodní jako na př. věda lékařská. Zákony určitého státu mají platnost pouze v tomto státu a pro státy ostatní nemají celkem

významu, ačkoliv i tu srovnávací právověda přinesla by velikých užitků, ježto by právnický svět každého státu mohl své zákony srovnávati lépe a snadněji se zákony států ostatních. Jak zajímavo na př. by bylo, kdyby všechny občanské zákonníky světa byly přeloženy do takového mezinárodního jazyka! Tu mohli bychom studovati bez námahy a obtíží zákonník anglický nebo francouzský, jejich přednosti zavésti do zákonů našich a naopak. Vždyť zákony jsou vlastně zvláštním způsobem psané dějiny lidstva. Každá právní norma vyvolána jest jistou zkušeností životní. Zákon o lichvě vydán byl teprve potom, když objevilo se, že jsou lichváři; zákon o ručení automobilistů teprve potom, když se objevilo, že automobilisté přejíždějí lidi, psy, husy atd. Jsou tedy zákony výslednicí zkušeností lidských. Tyto zkušenosti pak jsou tím bohatší, čím větší jest okruh lidí, kteří je prožili.

Dejme tomu, že v Rakousku vydán jest nějaký zákon. Zákonodárci, kteří působili k jeho uskutečnění, stavěli na svých zkušenostech, a tu se objeví, že zákon ten jest neúplný, že zákonodárci zapomněli na nějakou eventualitu, na nějakou možnost, pro niž neustanovili pravidla, na př. že v nějaké trestní normě neustanovili, co má platiti, dopustí-li se příslušného trestního činu cizinec a pod. Kdyby byli četli snad nějaký španělský zákon o téže věci, byli by na příslušnou eventualitu nezapomněli. Takovýchto neúplností máme v rakouských zákonech spoustu a zajisté mnohým bylo by možno se vyvarovati, kdybychom mohli studovati zkušenosti zapsané v zákonech ostatních států.

Živější a častější styk, zvláště obchodní, mezi jednotlivými národy, má za následek, že právní normy jednotlivých států se vyrovnávají, stávají se podobnějšími a zdá se, jakoby měl přijíti jednou čas, kdy na celém světě bude platit jediné právo, jediný zákon!

Úkaz ten pozorujeme zvláště v oněch oborech práva, jež vyvolávány jsou živlem nejčilejším, totiž obchodním světem. Řeknu jediné slovo. Směnka. Peněžní papír, jenž má význam ohromný v celém světě. Již před více než 50 lety utvořila se jednota středoevropských států: Všechny státy německé i Rakousko mají jednotný směneční řád a v evropském světě jest snaha zavésti směnečné právo, které by upravovalo směnečný obchod jednotně v celé Evropě.

Totéž platí o zákonníku obchodním, jenž upravovati má právní poměry života obchodního, jenž nyní následkem ohromného a nejvšestrannějšího rozšíření dopravních prostředků dospěl tak vysokého a širokého rozmachu, že různost právní úpravy v různých státech jest mu ohromnou překážkou. I tu jedná se tedy o jednotnou legislativu ve všech státech evropských. Dosud jest

obchodní právo upraveno téměř úplně stejně v Rakousku a Německu. Co se týče zákona trestního, nebylo by nesprávné, kdyby tento zákon byl na celém světě týž, poněvadž jsou tu předpisy, které kárají zločiny, přečiny a přestupky, jichž dopouštějí se lidé v celém světě. Není žádné příčiny, proč by na př. vražda neměla býti definována a trestána stejně na celém světě.

Co se pak ještě zvlášť týče vědeckých knih, do tohoto oboru spadajících, mělo by to zvláště neocenitelný význam pro kriminalistiku, kdyby tyto byly přístupny ihned, jakmile se objeví, celému právnickému světu a zvláště kriminalistům. Jsou to díla zabývající se psychologií a pathologií zločinců, otázkami nesmírné důležitosti, zda zločiny nejsou výplodem choroby, jak učí italský učenec Lombroso, který na př. tvrdí, že zločinci jsou lidé nemocní, kteří nemohou býti za své činy trestáni.

Ještě pro tak zv. právo mezinárodní mělo by zavedení Esperanta nedocenitelný dosah. Tak zv. mírové konference, na nichž stanoví se právě tyto normy za účasti zástupců všech států, měly by mnohem větších úspěchů, kdyby pořádaly se jedním jazykem.

Dr. Jos. Fousek.

VÝZNAM ESPERANTA PRO ČESKÝ NÁROD.

Slavné shromáždění!

Slavíme dnes vigilii velikého svátku národního. Český národ v tento den každoročně a letos, kdy zápas o naše národní bytí zdá se dostupovati vrcholu, s tím větší vroucností připomíná si svého velikého knížete sv. Václava, vida v něm representanta své národní samostatnosti. Proto nazývá vše, co mu nejdražší, svou vlast a svoji sladkou mateřštinu svatováclavskými. A v tento den, kdy celý národ, jakoby jedněmi ústy volá: »Svatý Václave nedej zahynouti nám ni budoucím,« kdy každý věrný Čech obnovuje svaté sliby, vše a třeba i život nasaditi za dobytí a uhájení nezadatelných práv našeho národa, tedy ve svátek národní par excellence, my čeští Esperantisté poprvé slavnostně manifestujeme pro Esperanto, ideu eminentně mezinárodní. Je to shoda událostí docela nahodilá, ale my dnes z okolnosti té chceme vyvoditi úvahu velmi zajímavou a časovou: jaký jest poměr mezi esperantismem a národností, nevylučuje snad jedno druhé, čili jinak: může býti Esperantista dobrým vlastencem a může Esperanto prokázati platné služby národu?

Tu předem, abychom uvarovali se všeho nedorozumění, odmítneme výtku, jakoby Esperanto směřovalo k záhubě jazyků

národních. Kdo tuto námitku pronáší, projevuje žalostnou neznalost podstaty idee pomocného jazyka mezinárodního, jehož úkolem jest — a to prohlašujeme jednou pro vždy — n e potlačiti všechny jazyky světa tak, aby na příště všude jen jedním mluvilo se jazykem, nýbrž býti jazykem druhým pro všechny, kterému by se všichni lidé učili v e d l e své mateřštiny, a kterého by užívali p o u z e v případech, kdy jazyk národní nestačí, totiž ve stycích mezinárodních.

Má tudíž jazyk národní i na dále doma zachovati si naprosto nezmenšené pole užívání, ať v ústech dítěte blaženě si pohrávajícího na klíně mateřském, ať v ústech obchodníka a průmyslníka rozmnožujícího národní majetek, ať v ústech politika vedoucího národ po cestách samostatnosti, ať v ústech učence hlásajícího národu poznatky věčné pravdy, ať konečně v péře básníka zůstavujícího svému lidu vzácná díla literární, vzory mluvy vytříbené.

Jedině a výhradně pro styky s národy cizími jest určeno Esperanto. A stykům těmto se nevyhneme. Naše doba svými vymoženostmi v oboru dopravnictví je stále utužuje, zkracujíc vzdálenosti mezi zeměmi. Vše postupuje na základě toho rychlejším tempem, ať věda nebo obchod a průmysl, i procesy sociální rychleji dozrávají a se řeší. Duch času letí přímo kolem nás, stísněné úzkými hranicemi naší vlasti a našimi ubohými politickými poměry, a strhuje nás s sebou a my mimovolně jdeme s ním. Nic nepomohlo by nám ohražovati se od světa čínskou zdí. Aby ovšem národnost naše a svérázná kultura neutrpěly škody, to i na dále jest předmětem naší péče, ale už neděsí nás jako druhdy slova kosmopolitismus a internacionalismus. Neboť poznáváme, že pravý kosmopolitismus a pravý internacionalismus nás nikterak neohrožuje, že i pustíce se do víru světového života, nemusíme pozbýti lásky k vlasti a smyslu pro příslušenství ku svému národu. A chcete znáti ten pravý internacionalismus? Jest to esperantismus, jehož úkolem jest utvořiti pásku mezi jednotlivými národy a ostatním světem, neboť jeho vnitřní idea nikterak neomezujíc lásky k užší vlasti, učí národy na základě vzájemného dorozumění poznávati a oceňovati národy druhé. Esperanto stvořilo neutrální půdu, kde bez újmy mohou se stýkati všichni národové, aniž by slabší před mocnějším se musel pokořovati, užívaje jazyka souseda silnějšího. A tím právě nesmírně mohutní sebevědomí národa malého, kdežto národ veliký tu nahlíží, že v té ohromné rodině lidské jest přece jen podřízenou jednotkou. Až bude obecně za jazyk dorozumívací přijato Esperanto, pak umenší se pýcha velikých národů a stanou se ilusorními jejich nároky na výhradní panství jejich jazyka jako řeči světové. Zajisté ničeho nemůže si přáti malý národ toužeb-

něji než toho. Obraťme to jen na naše poměry a vzpomeňme choutek našeho vždy dobrého souseda.

Toť první neocenitelný užitek Esperanta. Avšak národu našemu by plynuly z jazyka neutrálního prospěchy i jiné, hmotné, které právě to jsou, jimiž vábí Esperanto do svého tábora národy silné. Myslím totiž prospěchy hospodářské. Jest to ku podivu, že právě mezi Francouzy, Angličany a Američany získává Esperanto nejvíce stoupenců. Vysvětlíme si ten zjev jejich podnikavostí, která velí jim použíti každého prostředku k rozmnožení národního blahobytu směřujícího, jen když není na újmu jejich zájmům národním a státním. A Esperanto má ty vlastnosti. Příčinu, proč Američané přijímají ochotně každou užitečnou novinku a poměr v tom ohledu Evropana k Američanu stručně a jasně naznačuje známý polský spisovatel Sienkiewicz, mluvě o možnosti emancipace žen v Americe. Mutatis mutandis můžeme jeho výrok aplikovati na Esperanto. Praví ve svých skizzách amerických: »Je zde možnost emancipace. Američané mají neocenitelnou jednu vlastnost: odvahu zkusiti vše, co vyhlíží jako theorie, směřující k zdokonalení lidskosti a pokroku. Jestli theorie není patrnou, do očí bijící hloupostí, jestli nachází stranníky a působí vědecké spory, má-li za sebou oporu v určitých datech, pak se jí rozevírají dokořán brány praxe. U nás, kde se veřejné mínění dělá na pohovkách, zvedne se vždy takový vřesk, takový poplach, kdykoli se objeví nová nějaká myšlenka, že třeba míti odvahu hraničící s drzostí, chceme-li jakous reformu nebo vůbec něco ještě nebývalého provésti.« — Tolik Sienkiewicz. — Nebudeme se zde šířiti, vypočítávajíce všechny výhody hmotné a kulturní, které slibuje Esperanto nám jako národu malému. Bylo o nich z tohoto místa pověděno již dosti. Řeknu jen tolik, že přinese-li jaký užitek Esperanto celému lidstvu, jistě ho bude poměrně účasten národ náš, nebude-li se Esperantu úmyslně uzavírati. Přesvědčivější snad než moje, budou slova známého Esperantisty pluk. Pollena, předsedy národního sdružení Esperantistů britských, která pronesl roku loňského v pražském klubu: »Chci vám říci, že jest pro mne pravým potěšením viděti vaše krásné město. Shlédl jsem mnoho měst, ale nenalezl jsem krásnějšího, než jest vaše. Jest opravdu městem podivuhodným, nádherným. Můžete býti hrdi na svou zem a její hlavní město. Jsem stařec, který nesnadno se učí cizím jazykům, ale vy, mladí přátelé, musíte se dokonale naučiti našemu krásnému Esperantu, neboť váš národ ho potřebuje. Vaše země jest podivuhodna, jest známa ve všech koutech světa, váš národ jest vzdělaný a může mnoho prospěti lidstvu. Ale k tomu nevyhnutelně potřebujete mezinárodního dorozumívacího prostředku — Esperanta.«

Nám Slovanům slibuje Esperanto také mnohý prospěch.

Doposud se stává, že setkají-li se synové matky Slávy, uchylují se k jazyku našich úhlavních nepřátel, aby se rychleji dorozuměli. Nebylo by lépe uchrániti se této ostudy a tím posměchu nepřátel, kdybychom tu užívali neutrálního Esperanta? Máť před jazyky národními i slovanskými Esperanto tu neocenitelnou výhodu, že se mu možno stokráte dříve naučiti než jazyku jinému. A tu přistupme k vlastnímu v denním pořadu oznámenému thematu, totiž o výhodách, které poskytlo by Esperanto Sokolstvu. Neznám korporace, která s větším úspěchem by mohla užívati neutrálního jazyka. Pomocí jediné řeči by byla spojena netoliko se svazy neslovanskými, ale i s jednotami slovanskými. Styky její zahraniční by se úžasně zjednodušily. Než nechme mluviti o této věci ústa povolanější. Redaktor jednoho časopisu sokolského píše v dopise nám zaslaném: »Časopis náš první v Sokolstvu chce raziti cestu Esperantu a chce zvláště, aby dorost náš naučil se jemu tak, aby, až dospěje a zastávati bude místo v našem svazu slovanského Sokolstva, nemusel užívati — bohužel — jazyka německého, chce-li se s ostatními Slovany dorozumívati. Předsednictvo Svazu zná a také mluví srbsky ve schůzích a zná i ostatní slovanské jazyky, zde však musí se přihlížeti, že všemu Sokolstvu těžko lze se naučiti jazykům všem, není snad k tomu času ani příležitosti. A tu — myslím a jsem přesvědčen — Esperanto vykoná výbornou službu pro styky Slovanstva; jeho tvorba jest jednoduchá, takže každý snadno jemu se může naučiti.«

Nyní přicházíme k bodu velice důležitému, totiž k otázce úspěšné informace ciziny o našem národě, jeho kultuře, jeho poslání i o jeho zápasech. Slyšme, co o tom píše laik, týž redaktor, tehdy ještě neesperantista: »Nevím, zda již tak ustanoveno, ale myslím, že důležité bylo by jak pro Esperanto, tak i pro národ náš zřízení informační kanceláře pro cizinu. Jakmile zde se něco stalo (poslední události pražské), ihned aby se o tom informovaly všechny listy esperantské a tyto, aby pořídivše překlad, ihned rozeslaly jej listům domácím. Tím, myslím, správně by byla informována cizina a znovu by se tu osvědčila důležitost Esperanta.«

Skutečně, zřízením takové kanceláře mnoho by se vykonalo pro rehabilitaci naší pověsti v cizině. A co činí Esperantisté v tom ohledu? Vizme, jakou nastupují a ukazují povolaným k tomu našim orgánům národním cestu k správnému a účinnému informování ciziny a co v té příčině již vykonali. Práce jejich jest tichá, vytrvalá, obětavá, nezištná. Esperantisté čeští jsou především v celém světě známi jako horliví korespondenti. Každoročně tisíce esperantských dopisů rozletí se z vlastí českých do celého světa. Kdyby naší veřejnosti bylo možno nahlédnouti do obsahu těchto listů, užasla by, co v nich se tají lásky k vlasti. Není také

divu, co na jazyku, to i v péře. Utvořili tak čeští Esperantisté jakousi stálou informační kancelář sami, v níž všichni jsou úředníky. Netřeba podotýkati, že přinášejí tím též značné finanční oběti, neboť uvažme, že každý dopis do ciziny jest frankovati 25hal. známkou a mnohý Esperantista pošle na sto dopisů do roka. Budiž mi prominuto, že o té věci šíře se zmiňuji, ale jest už věru konečně jednou na čase, aby český svět zvěděl, co proň podnikají, mnohým dosud tak zneuznávaní Esperantisté. Vážíme-li si informačních o našem národě prací hraběte Lützowa, prof. Hanticha a několika našich přátel z národa francouzského a anglického, nesmíme zapomínati na ty tisíce po koutech vlastí našich zapadlých horlivých národních pracovníků — Esperantistů a jejich činnost po zásluze oceniti.

Mimo soukromé dopisování podnikají někteří Esperantisté na svou pěst informační akci, publikujíce v časopisech esperantských takřka systematicky zprávy o českém národě. Uvésti sluší zvláště Tra la Mondo, La bela Mondo, Esperanto, které přinesly v posledních letech cenné články o českém Sokolstvu, o českém školství a o jiných zjevech našeho národního života. Nemalou zásluhu má i náš Časopis Českých Esperantistů, Praha II., Dittrichova ul. 7, který uveřejňuje ve stálé rubrice »Kroniko nacia« velmi dobré, esperantsky psané články o důležitých událostech v české vlasti.

Velmi zdárná byla informace o pražských bumlech, kterou podali světu někteří čeští Esperantisté, přeloživše článek jednoho českého politika do Esperanta a rozeslavše jej ve stu exemplářích redakcím esperantských časopisů a jednotlivým vlivným Esperantistům zahraničním s prosbou, aby buď esperantský text uveřejnili v esperantských listech, anebo postarali se o publikování této informace v doslovném překladu ve svých národních žurnálech. Že tato akce neminula se s účinkem, o tom nám svědčí celá řada různojazyčných časopisů, vyložených v naší esperantské výstavě. Přinesly tuto zprávu v doslovném znění národní časopisy v Anglii, Americe, Francii, Polsku, Švédsku a v Italii a některé listy esperantské. Vysoce zajímavý jest dopis švédského známého Esperantisty Nyléna, v němž cituje slova díků redaktora největšího švédského žurnálu Svenska Dagbladet za původní zprávu o událostech pražských. Vyslovuje zvláště politování, že cizí žurnalistika jest nucena čerpati zprávy o českém národě výhradně z časopisů německých. Pak se nedivme, že tyto zprávy nejsou pro nás příznivy. V podobném smyslu se vyjadřuje také polský spisovatel Zakrzewski, jehož přičiněním naše informace byla uveřejněna v časopise Kurier Polski. Zmíněný Svenska Dagbladet přinesl

zprávu o bumlech s nápisem: Audiatur et altera pars (buďiž slyšena i druhá strana).

Jiné příklady. Národní Jednota v Olomouci dala rozdati účastníkům V. světového kongresu v Barceloně esperantský leták, v němž stručně vylíčen celý zápas českého národa za jeho práva, zvláště v době poslední. Česká Obec Sokolská pak, uznávajíc význam Esperanta pro informaci ciziny, vydala illustrovaný informační leták o českém Sokolstvu, jehož 1000 kusů bylo rozesláno do celého světa. Oba tyto činy zasluhují též plného uznání.

Nelze také zatajiti úspěch ústní informace, kterou čeští Esperantisté podávají svým cizím přátelům při svých osobních stycích na mezinárodních esperantských sjezdech a při soukromých návštěvách. Zvláště důležitý v tom ohledu byl zájezd, který učinilo do Prahy na 500 cizích Esperantistů, účastníků loňského drážďanského kongresu. Čeští Esperantisté s bezpříkladnou horlivostí provázeli hosty své po Praze a nadšeně vysvětlovali jim památky naší metropole, historii našeho národa, náš zápas o samostatnost a poměr naší vlasti k tomuto soustátí. Slyšme o tom úsudek jednoho z loňských našich hostí, ředitele Durieuxe, který uveřejnil na základě své návštěvy v Praze v časopisech francouzských krásný článek, plný obdivu a uznání české kultury. Stať tuto v esperantském překladu přinesl Časopis Českých Esperantistů. Pan Durieux praví tam o českých Esperantistech: »Ve vysvětlivkách a poznámkách chvěl se patrotismus, láska k národu, lítost nad ztracenou samostatností, touha po neodvislosti a také nedůvěra v mocného souseda, láska k svobodě, obdiv francouzských mravů a ducha.«

Nemalou službu prokázalo Esperanto též našim bratřím pod Tatrami. Vydalť čeští Esperantisté esperantskou brožuru Slovakoj kaj Magiaroj. Nová pak se připravuje péčí československého komitétu a rozletí se v nejbližší době v 5000 exemplářích zdarma po celém světě.

Nejkrásnější esperantskou publikaci o českém národě nechal jsem si naposledy. Jest to: »Praha, ilustrita gvidlibro por turistoj«. Toto velmi pěkné a vkusně vypravené dílko vykonalo plně krásné svoje poslání. Bohužel, že naše veřejnost se zachovala k němu macešsky, kdežto cizina jeho význam uznala a vyznamenala je první cenou na posledním světovém kongresu Esperantistů v Barceloně. Nemo profeta in patria. (Není nikdo prorokem ve vlasti.) V brzku pak vydán bude po příkladu světových měst nový esperantský průvodce po Praze, gvidfolio, v monoformatu za podpory U. E. A.

Vylíčil jsem národní činnost českých Esperantistů a projevuji ku konci přání, aby tato práce byla loyálně oceněna a nabyla

účinné podpory na místech povolaných. Doufám pevně, že, až zví čeští lidé, jak uplatnili Esperantisté čeští ve službách národa Esperanto, vyjdou všem jejich snahám ochotně vstříc a zařadí vděčně Esperanto mezi důležité činitele národní.

Tím končím a resumuji naši úvahu o poměru Esperantismu k národnosti slovy prof. Rohrbacha, Němce, který ve článku: Helpa, ne konkura lingvo (Pomocný, ne konkurenční jazyk), uveřejněném v novém časopise La Duonmonata praví:

»Vlnou plyne pokrok lidského pokolení, vzhůru a zase dolů a znovu nahoru vede naše cesta a postupuje uskutečnění každé lidské myšlenky. Než přece výsledky žádné epochy nemohou býti úplně zmařeny dobou následující, z každého období něco zůstává naším bezpečným majetkem a tak, ač pomalu, přece jistě kráčíme ku předu. —

Po dobách strohého a nejasného kosmopolitismu, jehož konečným ovocem jest poznání jednoty lidstva, nadešla ve druhé polovici posledního století všude epocha probuzení národního uvědomění, ovšem někdy přehnaného a stupňovaného až k nesnesitelnému, hrubému šovinismu, jehož představitelé domnívali se, že oslaví svou vlast nesnášelivosti vůči příslušníkům jiných národů.

Výstřelky této doby vymizí, ale národní uvědomění zůstane na vždy národům.

A tak návrat k čirému kosmopolitismu jest dnes nemožný, přece ale obracíme nyní ochotně zrak svůj k všelidským společným, mezinárodním úkolům a otázkám.

Proto zdá se, že naše nová myšlenka nalezla vhodnou dobu; doufáme tudíž, že naše símě přinese ovoce, a tak mluvíce o naší drahé věci, můžeme užíti biblického slova: »Když naplnil se čas.«

Hlavní podmínky, na základě jichž jedině možno jest řešiti otázku řeči mezinárodní, jsou dvě: jednak silné národní sebevědomí a rozumná sebeúcta, jednak jasné poznání a uznání mezinárodnosti přečetných otázek, množících se každoročně, ba každodenně. —

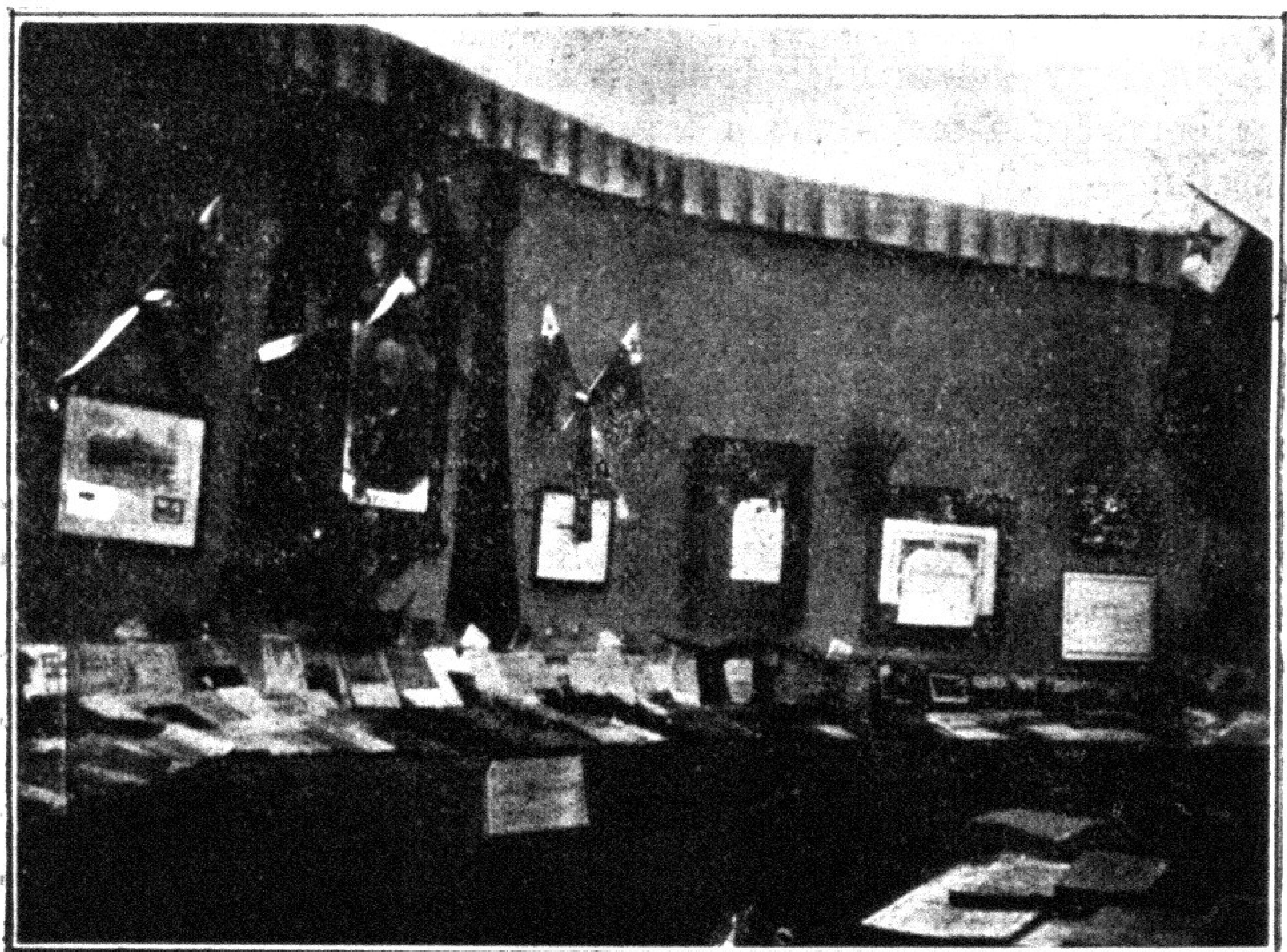
Poněvadž v nynější době obě podmínky se splnily, padá esperantské símě na půdu úrodnou a vydá jistě plod stonásobný.

Abychom uspíšili vítězství naší věci, zvláště abychom pro ni získali inteligenci, velmi užitečno bude vždy a všude důrazně vysvětlovati, že Esperantisté dobře pochopili národní a všelidské požadavky, jakož i jejich rozdíl, že na výsost vážíme si mateřských jazyků, že nikterak nechceme oloupiti o ten poklad lidstvo, jemuž náš geniální mistr dal spolu s druhým jazykem druhou duši, náš mistr tak drahý nám všem, protože otevřel nám docela novou cestu k opravdovému pokroku lidstva, protože děkujeme mu za možnost dorozuměti se a bratrsky se milovati netoliko se soukmenovci, ale i s cizími přáteli Esperantisty.

K. Procházka.

Vzorně zpracované referáty byly vyslechnuty s napjatou pozorností a odměněny bouří potlesku. Mnozí z účastníků pozvali řečníky, aby uspořádali v jich venkovských městech propagační přednášky nebo aby svolili k otištění proslovených řečí v časopisech, což zajisté propagaci Esperanta valně poslouží.

Po schůzi odebrali se účastníci kongresu ke společnému obědu do Národního domu na Král. Vinohradech a odpoledne uspořádána vycházka na Petřín a návštěva památností pražských, při níž esperantský výklad ochotně podával p. K. Procházka.

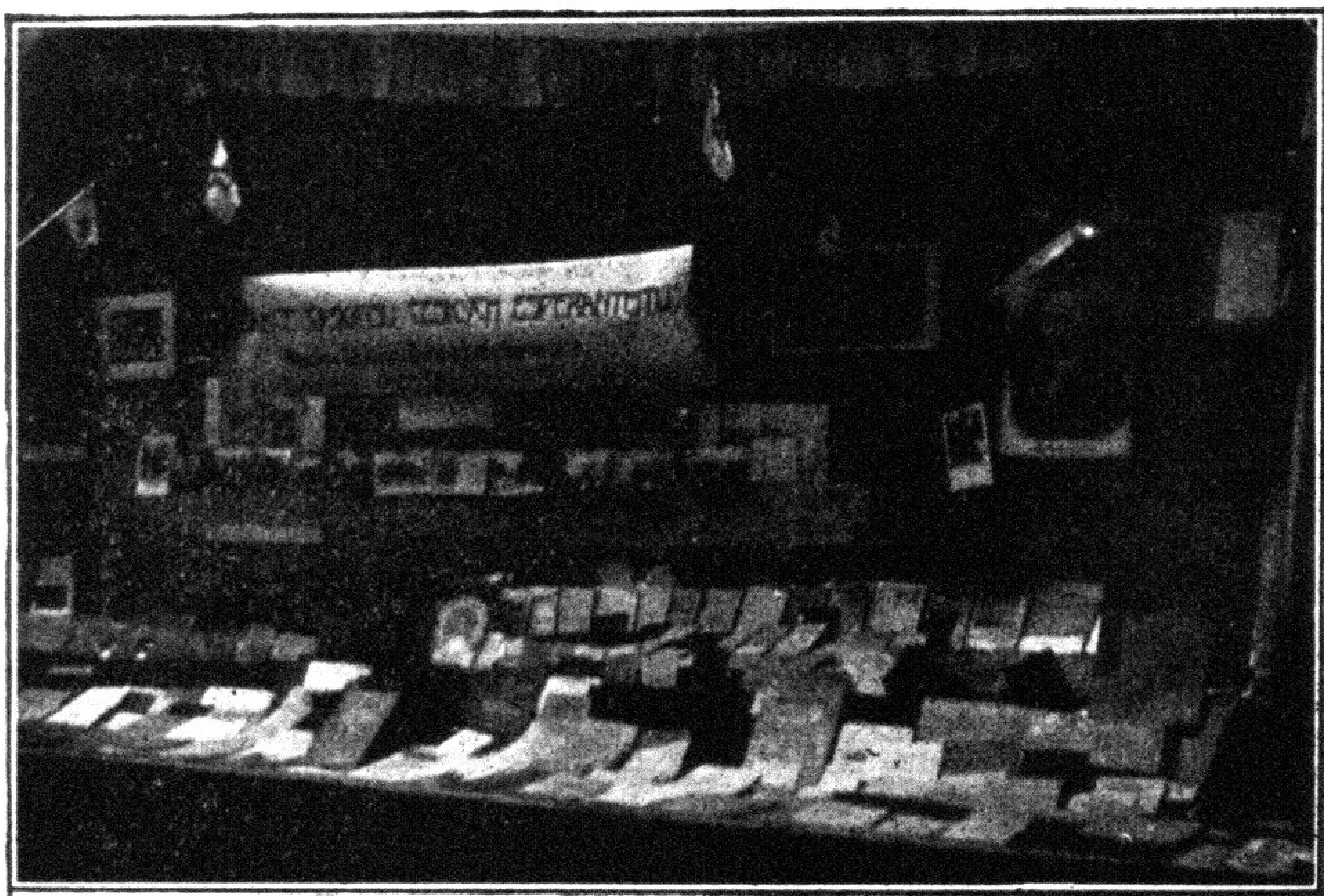
Ekspozicio: „Esperantista Klubo en Praha".

Všestranné pozornosti a přečetné návštěvě těšila se

ESPERANTSKÁ VÝSTAVA

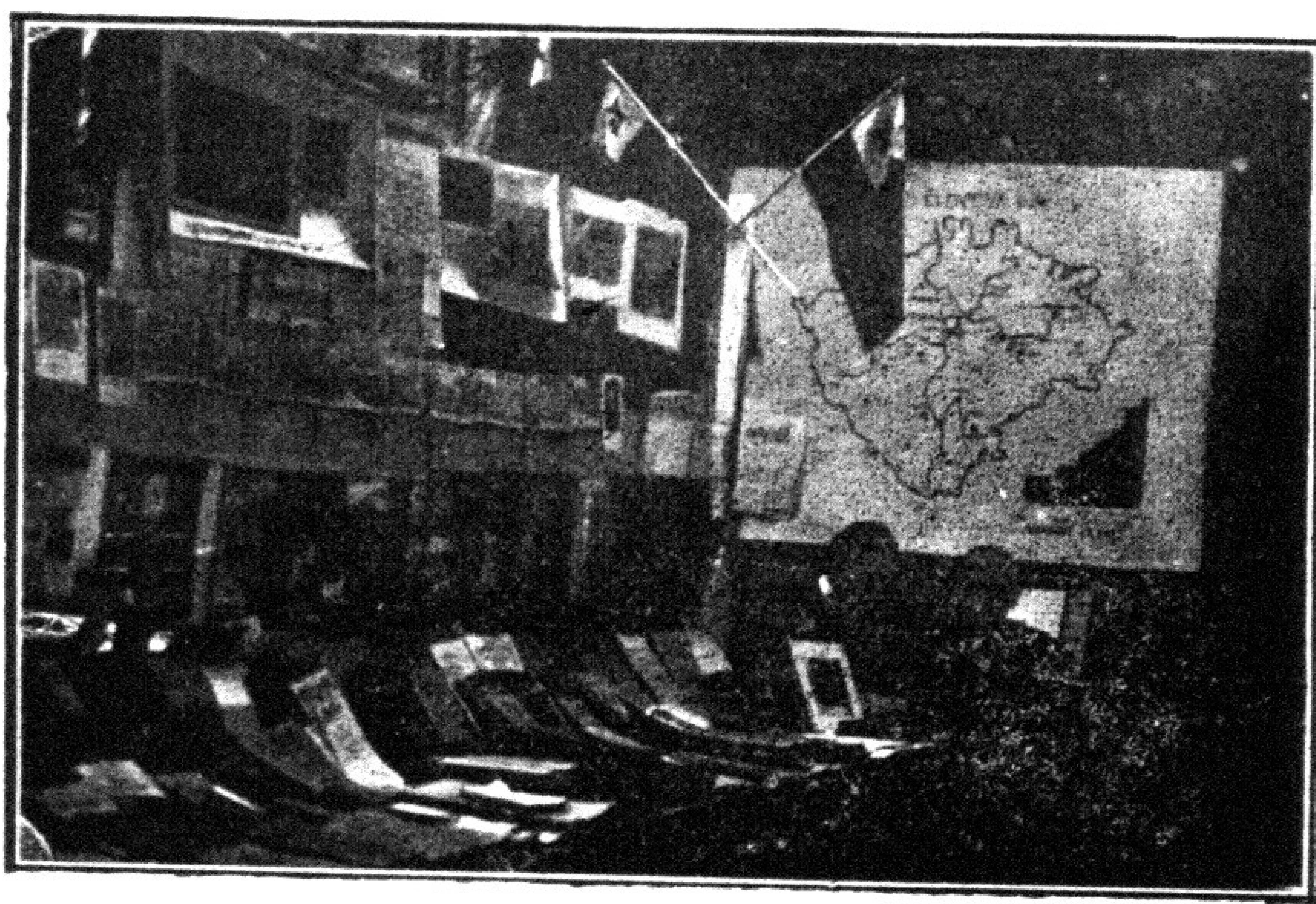
velmi vkusně upravená ve výstavním saloně f-y Topičovy na Ferdinandově tř. Nemalou zásluhu o kongres získali pořadatelé výstavy pp. E. Winter, E. Türk, Boh. Straka, J. Přimda, V. Poustka, E. Kohn, sl. M. Čapkova a p. Davídek, kteří nešetřili námahy, aby svou prací překvapili českou veřejnost u příležitosti tak významné, jakou byl náš první kongres. Do té doby nebyla v Praze konána výstava esperantská a proto s tím větším zájmem sledovány již přípravné práce a vyžadovány všeliké informace se strany těch, jež překvapení očekávalo. Můžeme doznati plným právem, že dojem, jež výstava na nás učinila, byl mohutný a považíme-li,

že přípravné instalační práce byly započaty necelý týden před zahájením, musíme pořadatelům vysloviti nejlepší uznání.

Ekspozicio: Redakcio de „Časopis Českých Esperantistů".

Hlavní atrakcí bylo rozsáhlé **bludiště,** jehož stěny tvořila sbírka 10.000 pohlednic zaslaných ze všech končin světa českým Esperantistům; lístky byly upevněny tak, že střídavě jich líc i rub byly čitelny.

Ekspozicio: Statistika karto de B. U. E.

Ostatní část výstavní místnosti byla bohatě vyzdobena zelenými závěsy a četnými prapory. V čele umístěna podobizna

autora Esperanta, Dr. L. L. Zamenhofa, po stěnách pak diplomy, tableaux, fotografie, kresby a plakáty; diagramy vztahující se k rozvoji Esperanta umělecky provedl p. A. Pařík. Zajímavou byla nástěnná mapa Čech, provedená p. Boh. Davídkem, na níž zakreslena česká „města esperantská" a statistika členstva B. U. E. R. 1907 sdruženo 11 spolků, r. 1908 počet ten každým měsícem rostl: ze 16 do 25, v r. 1909 dosáhl již 43; podotýkáme, že po kongrese přihlásilo se již osm nových spolků k Ústřednímu Svazu, tak že jich počet celkový dosáhl již **50**.

„Zvíkovský Rarášek". „Koboldo de Zvíkov".

Nejúplnější exposice byla vystavena redakcí „Časopisu Českých Esperantistů": v úplné bibliotece knih a časopisů esperantských nescházely téměř žádné důležitější publikace a přátelé historie Esperanta nalezli zde i četné již vzácné dokumenty: první esperantský časopis z r. 1889 „La Esperantisto", redigovaný Dr. Zamenhofem, první českou učebnici vydanou již r. 1890 Fr. Vl. Lorenzem (tudíž tři roky po vyjití Zamenhofovy učebnice), fotografie ze všech světových kongresů Esperantistů, podobizny předních propagatorů, archiv tiskopisů vydaných českými Esperan-

tisty a Ústředním Svazem B. U. E., album pohledů zaslaných ze sedmi esperantských cest po západní Evropě a j. v.

Kolem stěn rozloženy na dlouhých stolech sbírky dokladů o rozšíření Esperanta: Bohatá korrespondence p. Em. Baťka z Říčan, p. J. Hradila, delegáta U. E. A. (esp. cenníky světových firem, průvodce, reklamní oznámení, obchodní dopisy a pod.), knihovna Klubu Esperantistů v Praze, obsahující na 600 svazků, archivy a korrespondence ostatních klubů sdružených, sbírka esperantských časopisů s označením zemí, kde vycházejí, několik exemplářů nové společenské hry „Labirinto Esperanto" (o níž přineseme podrobnější zprávu v příštích číslech); na čelném místě umístěn Esperantský Průvodce po Praze, vyznamenaný I. cenou na V. kongresu v Barceloně. U vchodu upravena prodejna firmy Topičovy.

Celková úprava výstavy působila velmi ladným dojmem a zůstane vždy v paměti návštěvníků jako nejlepší bod kongresního programu.

DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ.

K večeru oživlo esperantským hovorem prostranství před Intimním Divadlem na Smíchově. Rychle plnilo se hlediště cizími i českými Esperantisty, jakož i obecenstvem zvědavým poslechnouti Esperanto proslovené na jevišti. Program večera vyplněn přednesem Hymny La Espero smíchovskou Šestnáctkou a dvěma jednoaktovkami, z nichž prvá, „Zvíkovský rarášek", sehrána v úloze Dačického v Esperantu.

LA KOBOLDO DE ZVÍKOV.

(Zvíkovský rarášek.)

Napsal F. L. Stroupežnický; přeložil Vl. Tobek. Se svolením sl. správy divadla „Urania" vystoupí sl. Vejvodova a p. Tišnov a divadla Pištěkova na Král. Vinohradech pí. Stříbrná.

Osoby.

Krištof ze Švamberka	p. Smola.
Eliška, rozená z Rožmberka, jeho manželka . . .	pí. Hradilová.
Petr, jejich syn	sl. Vanišová.
Salomena, klíčnice na Zvíkově	sl. Stříbrná.
Markéta	sl. Opermanová
Mikuláš Dačický z Heslova	p. Tišnov.
Michálek, páže	p. Červený.

Děj r. 1585 na hradě Zvíkově.

POUPĚ.

Veselohra o jednom jednání. Napsal F. X. Svoboda. Režii má p. Ant. Fencl.

Osoby.

Klan . . . . p. Karel Lier.
Anežka, jeho dcera . . . . pí. E. Švandová ze S
Ladislav, jeho synovec . . . . p. Vl. Jelenský.
Kučina, statkář . . . . p. Ant. Fencl.

Pokud esperantské části představení se týče, jest třeba doznati, že jak překladatel svým jasným slohem, tak i všichni umělci bezvadným přednesem a živým podáním úloh značnou měrou posloužili Esperantu, poskytnuvše české veřejnosti příležitost, aby náležitě bohatost i libozvučnost Esperanta ocenila. V prvé řadě děkujeme iniciatoru tohoto představení p. Tišnov-Altmannovi, který s tak obrovským úspěchem uvedl Esperanto na českou scénu. Za neutuchajícího potlesku podány dámám skvostné kytice a všem účinkujícím projevena slova uznání a díků.

V úterý, dne 28. září konána o 8. hod. ranní schůze delegátů Universala Esperanto Asocio a valná hromada Ligy: Bohema Asocio Esperantisto. O 10. hod. pokračováno v Plodinové Burse v kongresním jednání, při němž p. MUC. Dolanský z Praskačky pozdravil účastníky jménem Východoněmeckého Svazu Esperantistů.

Předseda p. Hradil oznamuje výsledek včerejších zkoušek z Esperanta, předčítá text vysvědčení, blahopřeje výše jmenovaným kandidátům a žádá je, aby horlivě v propagaci Esperanta pokračovali.

Na pořadu schůze byly přednášky pp. K. Kuthana, red. E. Kühnla, rev. G. Kratochvíla a prof. Dr. Rosického.

O DŮLEŽITOSTI ESPERANTA PRO STUDENTSTVO

promluvil p. K. Kuthan, red. časopisu „Studento“. Vzpomněl práce českého studentstva, v němž má i Esperanto jako každé novější hnutí u nás nejlepší oporu a nejvděčnější stoupence. Konstatuje stále se vzmáhající zájem o náš jazyk mezi svými kolegy a upozorňuje na první krok ku společné práci studentů — na kroužek studentský, který již druhým rokem poskytuje mladým přátelům Esperanta příležitost dokonale si je osvojiti. Poukazuje na čilý propagační ruch i ve městech venkovských, kde přátelé pražského kroužku pilně pracují mezi svými spolužáky a upozorňuje na právě vydané 1. číslo studentského orgánu esperantského „Studento“.

JEDINÁ PŮVODNÍ ČESKÁ UČEBNICE ESPERANTA
METHODA KÜHNLOVA:

Úplná methodická učebnice Esperanta pro školy a samouky. II. vydání. 144 str. Cena knihy v angl. vazbě K 2·40.

DLE METHODY KÜHNLOVY VYUČUJE SE ROKU 1909 V 50 KURSECH.

Pouhou 1 korunu

v 10 hal. pošt. známkách neb v hotovosti předem zaslaných stojí kapesní mechanický

počítací strojek,

jenž hravě sečítá, násobí a dělí i s desetinnými čísly. Návod přiložen. Záruka 10tiletá. Neobyčejná přesnost a úspora času. Franko každému zasílá výrobce **Fr. Hodík**, technik. **Velká Polom**, Rak. Slezsko.

Na dobírku nezasílám.

Povinností každého Esperantisty jest čísti ústřední orgán Esperantistů, měsíčník

LINGVO INTERNACIA

(48 stran 13 × 20). Ročně 5 Korun.
(S přílohou Literatura Almanako K 7·50.)
Administrace: Presa Esperantista Societo.
Paris, 33. rue Lacépède 33.

OFFICIELNÍ ROČENKA S ADRESÁŘEM ČESKÝCH A CIZÍCH ESPERANTISTŮ 1909. Cena 40 hal. Praha I. 342. Kavárna „Union".

ESPERANTISTA POŜKALENDARO

1910.

Redaktoro:

Profesoro dr. S. Lederer, Praha.

(Apero en novembro 1909.)

Ĝia enhavo konsistos krom la tradiciaj kalendaro, statistikaj informoj kaj kompleta listo de la esperantistaj grupoj, el diversspecaj novaj, tre interesaj artikoloj.

Prezo: 0·40 Sm. Afrankite ĉien 0·50 Sm (K 1·20).

Esperanto Verlag Möller & Borel,

Berlin SW. 68. Lindenstrasse 18, 19 kaj korespondantoj.

Dr. L. L. Zamenhof: **FUNDAMENTO DE ESPERANTO** do češtiny přel. red. Ed. Kühnl. Cena 1 K.

Eldonanto: Ed. Kühnl. — Presejo de Národní tiskárna a nakl. JUDr. Edvard Jan Baštýř a spol. Praha.